

**«ԱՐՓԱ-ՍԵՎԱՆ»
ԲԱՑ ԲԱԺՆԵՏԻՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆ**

**2019Թ. ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 31-Ի ԴՐՈՒԹՅԱՄԲ
ԵՎ ԱՅԴ ԱՄՍԱԹՎԻՆ ԱՎԱՐՏՎԱԾ ՏԱՐՎԱ
ՀԱՄԱԽՍԲՎԱԾ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

Անկախ աուդիտորական եզրակացություն	3
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ	
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	5
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	9

ԱՆԿԱՆ ԱՌԻԴԻՏՈՐԱԿԱՆ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ

Ներկայացվում է «Արփա-Սևան» ԲԲԸ-ի բաժնետերերին

Գարծիք

Մենք առաջիտի ենք ենթարկել «Արփա-Սևան» Բազ բաժնետիրական ընկերության և վերջինիս դուստր կազմակերպության (այսուհետ՝ Խումբ) կից ներկայացված համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք ներառում են ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը՝ առ 31-ը դեկտեմբերի 2019թ., այդ ամսաթվին ավարտված տարվա համար շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին, սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին և դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, ներառյալ՝ հաշվապահական հաշվառման նշանակալի քաղաքականության ամփոփը:

Մեր կարծիքով, կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով ճշմարիտ են ներկայացնում Խմբի համախմբված ֆինանսական վիճակը 2019 թվականի դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ, ինչպես նաև այդ ամսաթվին ավարտվող տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքը և համախմբված դրամական հոսքերը՝ համաձայն Ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ-ներ):

Գարծիքի հիմք

Մենք առաջիտն իրականացրել ենք առաջիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ-ներ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է այս եզրակացության «Առաջիտի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների առաջիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք խմբից՝ համաձայն Հաշվապահների էթիկայի միջազգային ստանդարտների խորհրդի կողմից հրապարակված Պրոֆեսիոնալ հաշվապահի էթիկայի կանոնագրքի (ՀԷՄՍԽ կանոնագրք) և պահպանել ենք էթիկայի այլ պահանջները՝ համաձայն ՀՄԵՄԽ կանոնների: Համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ ու համապատասխան առաջիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

Առանցքային առաջիտորական հարցեր

Առանցքային առաջիտորական հարցերն այն հարցերն են, որոնք մեր մասնագիտական դատողության համաձայն՝ առավել նշանակալի էին ընթացիկ ժամանակաշրջանի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների առաջիտի ընթացքում: Մենք որոշել ենք, որ առկա չեն առանցքային առաջիտորական հարցեր, որոնք անհրաժեշտ էր ներկայացնել:

Ղեկավարություն և կառավարման օղակներում գտնվող առնանց պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար

Խմբի ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՍ-ների համաձայն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ճշմարիտ ներկայացման, և այնպիսի ներքին հսկողության համար, որն ըստ ղեկավարության, անհրաժեշտ է խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական

խեղաթուրումներից գերծ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը ապահովելու համար:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս՝ ղեկավարությունը պատասխանատու է խմբի անընդհատ գործելու կարողության գնահատման համար՝ անհրաժեշտության դեպքում բացահայտելով անընդհատությանը վերաբերող հարցերը, ինչպես նաև հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքը կիրառելու համար, եթե ղեկավարությունը չունի խումբը լուծարելու կամ խմբի գործունեությունը դադարեցնելու մտադրություն, կամ չունի այդպես չվարվելու որևէ իրատեսական այլընտրանք:

Կառավարման օդակներում գտնվող անձինք պատասխանատու են ֆինանսական հաշվետվողականության գործընթացի վերահսկման համար:

Աուդիտորի պատասխանատվությունը համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ հավաստիացում առ այն, որ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները բոլոր էական առումներով գերծ են էական խեղաթուրումներից, անկախ դրանց խարդախության կամ սխալի հետևանքով առաջացման հանգամանքից, և ներկայացնել մեր կարծիքը ներառող աուդիտորական եզրակացություն:

Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր մակարդակի հավաստիացում է, բայց այն չի երաշխավորում, որ ԱՄՄ-ներին համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթուրումը, երբ այն առկա է: Խեղաթուրումները կարող են առաջանալ սխալի կամ խարդախության արդյունքում, և համարվում են էական, երբ խելամուտք են կարող է ակնկալվել, որ դրանք, առանձին կամ միասին վերցրած, կազդեն ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների՝ այդ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիման վրա կայացվող տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համաձայն իրականացրած աուդիտի ողջ ընթացքում կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում մասնագիտական կասկածամտություն: Ի յրում՝

- 1 | հատկորոշում և գնահատում ենք խարդախության կամ սխալի հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք աուդիտորական ընթացակարգեր՝ այդ ռիսկերին արձագանքելու նպատակով, և ձեռք ենք բերում աուդիտորական ապացույցներ, որոնք բավարար և համապատասխան հիմք են հանդիսանում մեր կարծիքի համար: Խարդախության հետևանքով առաջացած էական խեղաթուրման չհայտնաբերման ռիսկն ավելի բարձր է, քան սխալի հետևանքով էական խեղաթուրման չհայտնաբերման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, գեղծարարություն, միտումնավոր բացթողումներ, սխալ ներկայացումներ կամ ներքին հսկողության համակարգի չարաշահում:
- 1 | ձեռք ենք բերում աուդիտին վերաբերող ներքին հսկողության մասին պատկերացում՝ տվյալ հանգամանքներին համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր նախագծելու, և ոչ թե խմբի ներքին հսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:
- 1 | գնահատում ենք հաշվապահական հաշվառման կիրառված քաղաքականության տեղին լինելը, ինչպես նաև ղեկավարության կողմից կատարած հաշվապահական հաշվառման գնահատումների և կից բացահայտումների խելամուտքությունը:
- 2 | Եզրահանգում ենք ղեկավարության կողմից հաշվապահական հաշվառման անընդհատության սկզբունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ, և հիմնվելով ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա՝ գնահատում ենք՝ արդյոք առկա է էական անորոշություն ղեկավարի կամ իրավիճակների վերաբերյալ, որոնք կարող են նշանակալի կասկած հարուցել խմբի անընդհատ

գործելու կարողության վրա: Եթե մենք եզրահանգում ենք, որ առկա է էական անորոշություն, ապա մեզանից պահանջվում է աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրել համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համապատասխան բացահայտումներին, կամ, եթե այդպիսի բացահայտումները բավարար չեն, ձևավորվել մեր կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Մակայն, ապագա դեպքերը կամ իրավիճակները կարող են ստիպել **Խմբին** դադարեցնել անընդհատության սկզբունքի կիրառումը:

- 1. **գնահատում ենք** համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ընդհանուր ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ՝ բացահայտումները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած **գործարքների** ու դեպքերի ճշմարիտ ներկայացումը:
- 1. **ձեռք** ենք բերում բավարար համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ **Խմբի** կազմի մեջ մտնող կազմակերպություններին կամ **գործունեությանը** վերաբերող ֆինանսական տեղեկատվության հետ կապված: Մենք պատասխանատու ենք **Խմբի** աուդիտի ղեկավարման, վերահսկողության և իրականացման համար: Մենք շարունակում ենք ամբողջական պատասխանատվություն կրել մեր աուդիտորական եզրակացության համար:

Ղեկավարությունը, ի թիվս այլ հարցերի, հաղորդակցում ենք աուդիտի առաջադրանքի պլանավորված շրջանակի և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված նշանակալի հարցերի, ներառյալ՝ ներքին հսկողությանը վերաբերող նշանակալի թերությունների մասին:

Ղեկավարությանը նաև տրամադրում ենք հավաստիացում, որ պահպանել ենք անկախության վերաբերյալ էթիկայի պահանջները, ինչպես նաև նրանց տեղեկացնում ենք բոլոր հարաբերությունների կամ այլ հարցերի մասին, որոնք ըստ ողջամիտ ենթադրության, կարող են անդրադառնալ մեր անկախության վրա, և որտեղ կիրառելի է, անկախության պահպանմանն ուղղված միջոցառումների վերաբերյալ:

Թաթուլ Մովսիսյան
 Գլխավոր տնօրեն

Ղուկաս Աթոյան
 Առաջադրանքի ղեկավար

16 մարտի, 2020թ.,
 ք.Երևան, Պ.Մնակ 8

«Արփա-Սեան» ԲԲԸ
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

<i>000 դրամ</i>	<i>Ծանոթ.</i>	<i>31/12/19</i>	<i>31/12/18</i>
Ակտիվ			
Հիմնական միջոցներ	7	2,615,394	2,574,216
Ոչ կյուրական ակտիվներ		3,461	4,691
Փոխառություններ	8	875,369	1,187,645
Կանխավճար ոչ ընթացիկ ակտիվների համար		260	260
Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ		3,494,484	3,766,812
Պաշարներ	9	490,438	327,726
Կանխավճար պաշարների և ծառայությունների համար		273,343	62,352
Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	10	694,226	1,159,263
Շահութահարկի կանխավճար		7,316	-
Կանխավճար հարկերի և պարտադիր վճարների գծով	17	1,623	805
Փոխառություններ	8	72,805	121,676
Դրամական միջոցներ	11	304,925	396,199
Այլ ընթացիկ ակտիվներ	12	32,652	41,920
Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ		1,877,328	2,109,941
Ընդամենը ակտիվներ		5,371,812	5,876,753
Սեփական կապիտալ և պարտավորություններ			
Կանոնադրական կապիտալ	13	51,130	51,130
Զբաղիված շահույթ	13	4,315,646	4,656,065
Պահուստային կապիտալ	13	60,580	60,580
Ընդամենը սեփական կապիտալ		4,427,356	4,767,775
Հետաձգված հարկային պարտավորություններ	24	57,403	119,923
Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ		57,403	119,923
Վարկեր	14	248	251,615
Փոխառություններ	15	5,000	56,000
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	16	168,411	96,001
Կանխավճար ծառայությունների համար		314,089	53,745
Շահութահարկի գծով պարտավորություն		-	426
Այլ հարկերի և պարտ.վճարների գծով պարտավորություն	17	182,231	151,130
Աշխատավարձի և այլ կարճ.հատուց-ի գծով պարտ-թյուն	18	119,366	121,545
Շահաբաժնի գծով պարտավորություն	19	81,515	244,929
Այլ պարտավորություններ	20	16,193	13,664
Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ		887,053	989,055
Ընդամենը սեփական կապիտալ և պարտավորություններ		5,371,812	5,876,753

[Handwritten signature]

Պարույր Հակոբյան
 Սեղա Փարսյան

«Արփա-Սեան» ԲԲԸ
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին
համախմբված հաշվետվություն
2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

‘000 դրամ	Ծանոթ.	2019	2018
Հասույթ	21	2,932,423	3,812,614
Վաճառքի ինքնարժեք	21	(2,637,987)	(3,059,137)
Համախառն շահույթ		294,436	753,477
Այլ եկամուտներ	22	180,493	60,910
Իրացման ծախսեր		(3,945)	(672)
Վարչական ծախսեր		(248,269)	(217,576)
Այլ ծախսեր	22	(183,545)	(85,224)
Գործառնական շահույթ		39,170	510,915
Ֆինանսական եկամուտներ	23	96,204	102,608
Ֆինանսական ծախսեր	23	(18,976)	(16,853)
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից կորուստներ	7	(288,509)	-
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ (վնաս)		143	(759)
Շահույթ (վնաս) մինչև հարկումը		(171,968)	595,911
Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)	24	33,573	(98,590)
Զուտ շահույթ (վնաս)		(138,395)	497,321
-որից մայր կազմակերպության սեփականատերերին		(138,395)	497,321

Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ

Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային շահույթ	25	-	24.32
Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող նոսրացված շահույթ	25	-	24.32

Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք

Հիմնական միջոցների վերագնահատումից օգուտներ	7	836,462	-
Հիմնական միջոցների վերագնահատումից հետաձգված հարկ	24	(167,292)	-
		669,170	-

Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների հանրագումար

-որից մայր կազմակերպության սեփականատերերին		530,775	497,321
		530,775	497,321

(Handwritten signature)
(Handwritten initials)

Պարույր Հակոբյան

Սեդա Փարսյան

«Արփա-Սեան» ԲԲԸ

**Մեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն
2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար**

<i>’000 դրամ</i>	<i>Ծանոթ</i>	<i>Կանոնա- դրական կապիտալ</i>	<i>Զբաղի- ված շահույթ</i>	<i>Պահուս- տային կապիտալ</i>	<i>Ընդամենը</i>
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2017	13	51,130	4,505,974	60,580	4,617,684
Զուտ շահույթ		-	497,321		497,321
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	-	-	-
<i>Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների հանրագումար՝ առանց հարկերի</i>		-	497,321	-	497,321
Շահաբաժին		-	(306,780)	-	(306,780)
Ֆինանսական գործիքների սկզբնական չափումից վնաս		-	(40,450)	-	(40,450)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2018		51,130	4,656,065	60,580	4,767,775
Զուտ շահույթ		-	(138,395)	-	(138,395)
Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունք		-	669,170	-	669,170
<i>Համապարփակ ֆինանսական արդյունքների հանրագումար՝ առանց հարկերի</i>		-	530,775	-	530,775
Շահաբաժին		-	(153,390)	-	(153,390)
Ֆինանսական գործիքների սկզբնական չափումից վնաս		-	(717,804)	-	(717,804)
Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019		51,130	4,315,646	60,580	4,427,356

Գլխավոր տնօրեն

Գլխավոր հաշվապահ

[Handwritten signature]

Պարույր Հակոբյան

Սեդա Փարսյան

«Արփա-Սևան» ԲԲԸ
Դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն
2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտվող տարվա համար

ՄԻԼԻԱՐԴ	Ժամեթ.	2019	2018
Գործառնական գործունեությունից դրամական հոսքեր			
վաճառքներից		4,358,518	3,940,587
այլ գործունեությունից		41,697	14,860
նյութերի, ապրանքների ձեռք բերումից		(1,204,062)	(961,599)
աշխատանքների, ծառայությունների ձեռք բերումից		(833,347)	(845,197)
վճարումներ աշխատակիցներին և նրանց անունից		(804,573)	(930,373)
շահութահարկ		(58,748)	(252,521)
այլ հարկեր, պարտադիր վճարներ	18	(417,664)	(467,361)
այլ		(131,318)	(278,190)
Գործառնական գործունեությունից դրամական զուտ հոսքեր		950,503	220,206
Ներդրումային գործունեությունից դրամական հոսքեր			
հիմնական միջոցների վաճառքից		58,994	31,465
տրված փոխառությունների մարումից	8	272,179	78,671
տոկոսների ստացումից		5,138	6,903
հիմնական միջոցների ձեռքբերումից		(57,277)	(301,914)
փոխառությունների տրամադրումից	8	(682,577)	(247,161)
Ներդրումային գործունեությունից դրամական զուտ հոսքեր		(403,543)	(432,036)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական հոսքեր			
վարկերի և փոխառությունների ստացումից	14,15	895,361	1,143,215
վարկերի և փոխառությունների մարումից	14,15	(1,196,361)	(1,020,414)
շահաբաժինների վճարումից	19	(316,564)	(125,697)
տոկոսների վճարումից	23	(20,343)	(16,028)
Ֆինանսական գործունեությունից դրամական զուտ հոսքեր		(637,907)	(18,924)
Ընդամենը դրամական միջոցների զուտ հոսքեր			
արտարժույթի փոխարժեքային տարբերություններ		(90,947)	(230,754)
Դրամական միջոցների մնացորդը սառ 1 հունվարի		396,199	627,452
Դրամական միջոցների մնացորդը սառ 31 դեկտեմբերի		304,925	396,199

Գլխավոր տնօրեն

Գլխավոր հաշվապահ

(Handwritten signature)

Պարույր Հակոբյան

Սեդա Փարսյան

1. Ընդհանուր տեղեկություններ

«Արփա-Սևան» ԲԲԸ-ն (այսուհետ՝ Ընկերություն) հիմնադրվել է 1969թ. որպես «ԱրփաՍևանՇին» շինարարական կազմակերպություն: 1995թ.-ին վերակազմավորվել է որպես «Արփա-Սևան» ՓԲԸ, իսկ 1998թ.-ին՝ «Արփա-Սևան» ԲԲԸ:

Ընկերությունը ունի մեկ դուստր կազմակերպություն՝ «Արփա-Սևան նախագիծ» ՓԲԸ (100% բաժնեմաս), չունի ասոցիացված կազմակերպություններ և համատեղ վերահսկվող միավորներ: Սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ընդգրկում են Ընկերությունը և իր դուստր կազմակերպությունը (այսուհետ՝ Խումբ):

Խմբի գործունեության հիմնական տեսակները՝

- └ ջրանցքների և ոռոգման համակարգերի կառուցում և կապիտալ հիմնանորոգում,
- └ ստորգետնյա կառույցների շինարարություն,
- └ հորատման և պայթեցման աշխատանքներ:

Աշխատակիցների միջին ցուցակային թվաքանակը 2019թ. 313 անձ է, իսկ 2018թ.՝ 391:

Իրավաբանական հասցեն է՝ ք.Երևան, Վ.Վաղարշյան 20, որտեղ տեղակայված է վարչական գրասենյակը: Ավտոտրանսպորտային ծառայությունը և կենտրոնական պահեստը գտնվում են ք.Երևան, Արտաշիսյան 105 և Արտաշիսյան 106 հասցեներում: Շինարարական աշխատանքները հիմնականում իրականացվել են Վայոց Ձորի, Սյունիքի, Գեղարքունիքի, Կոտայքի և Տավուշի մարզերում:

Կառավարման բարձրագույն մարմինը բաժնետերերի ընդհանուր ժողովն է, որն ունի Խմբի կառավարման և գործունեության ցանկացած հարցի վերջնական լուծման իրավունք: Բաժնետերերի ընդհանուր ժողովի կողմից ընտրվել են դիտորդ խորհուրդ և վերստուգող հանձնաժողով: Խմբի ընթացիկ գործունեության ղեկավարումն իրականացնում է գլխավոր տնօրենը:

Բաժնետերեր	Բաժնետոմսերի	Ձայների տեսակարար
	քանակ	կշիռը (%)
Ընդամենը, այդ թվում	20,452	100
Պարույր Հակոբյան	11,410	55.79
Կարինե Նավասարդյան	2,673	13.07

2. ՖԶՄՄ-ներին համապատասխանությունը

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են Ֆինանսական Հաշվետվությունների Միջազգային Ստանդարտներին (ՖՀՄՄ) համապատասխան:

3. Ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթը

ՀՀ արժույթը ՀՀ դրամն է, որը Խմբի ֆունկցիոնալ և ներկայացման արժույթն է:

Ֆինանսական տեղեկատվությունը ցույց է տրված հազար դրամներով՝ առանց ստորակետից հետո տասնորդական նիշի:

4. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի համառոտ նկարագիրը**4.1. Չափման հիմունքները**

Ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի հիմունքով, բացառությամբ հիմնական միջոցների որոշ դասերի: Սովորաբար սկզբնական արժեքը հիմնված է ակտիվի դիմաց տրված հատուցման իրական արժեքի վրա: Վերագնահատված հիմնական միջոցները հաշվառվել են վերագնահատված գումարով:

4.2. Ֆինանսական հաշվետվությունների կազմը

Ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված են՝

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

ա) ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն՝ ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ: Ընթացիկ և ոչ ընթացիկ ակտիվներն ու պարտավորությունները ներկայացվում են առանձին դասակարգմամբ:

բ) շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին մեկ համախմբված հաշվետվություն՝ տվյալ ժամանակաշրջանի համար: Խումբը ներկայացնում է շահույթում կամ վնասում ճանաչված ծախսերի բաժանումը (վերլուծումը)՝ օգտագործելով դրանց գործառնության վրա հիմնված դասակարգումը:

գ) սեփական կապիտալում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն՝ տվյալ ժամանակաշրջանի համար:

դ) դրամական հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն՝ տվյալ ժամանակաշրջանի համար: Գործառնական գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքերի մասին տեղեկատվությունը ներկայացվում է՝ օգտագործելով ուղղակի մեթոդը: Վճարված տոկոսները դասակարգվում են որպես ֆինանսավորման, ստացված տոկոսներն ու շահաբաժինները՝ որպես ներդրումային գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքեր: Վճարված հարկերը դասակարգվում են որպես գործառնական գործունեությունից առաջացող դրամական հոսքեր:

ե) ծանոթագրություններ, որոնք բաղկացած են հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության նշանակալի մասերի համառոտ նկարագրից և այլ բացատրական տեղեկատվությունից:

Ֆինանսական հաշվետվություններում բացահայտվում է ընթացիկ ժամանակաշրջանի ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված բոլոր գումարների՝ նախորդ ժամանակաշրջանի (նախորդ տարի) համադրելի տեղեկատվությունը: Երբ Խումբը իր ֆինանսական հաշվետվություններում փոփոխում է հոդվածների ներկայացումը կամ դասակարգումը, ապա վերադասակարգում է համադրելի գումարները, բացի այն դեպքերից, երբ վերադասակարգումն անիրագործելի է:

4.3. Համախմբման հիմունքներ**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների շրջանակը**

Ընկերությունը համախմբում է բոլոր դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները, որոնք գործում են ինչպես ՀՀ-ում, այնպես էլ արտերկրում:

Դուստր է այն կազմակերպությունը, որը վերահսկվում է Ընկերության կողմից: Ընկերությունը վերահսկողություն ունի ներդրման օբյեկտի (դուստր կազմակերպության) նկատմամբ, երբ ներդրման օբյեկտում իր ներգրավվածության արդյունքում նա ունի փոփոխական հատույցների իրավունք կամ ռիսկին ենթարկվածություն և ներդրման օբյեկտի նկատմամբ իր իշխանության միջոցով այդ հատույցների վրա ազդելու կարողություն:

Համախմբման քննադատական

Խումբը պատրաստում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ՝ միանման գործարքների և նույն հանգամանքներում տեղի ունեցող այլ դեպքերի համար օգտագործելով հաշվապահական հաշվառման միօրինակ քաղաքականություն:

Դուստր կազմակերպության համախմբումը սկսվում է նրա նկատմամբ Ընկերության (մայր կազմակերպության) կողմից վերահսկողություն ձեռք բերելու ամսաթվից և դադարում է՝ ներդրման օբյեկտի նկատմամբ ներդրողի (մայր կազմակերպության) վերահսկողությունը կորցնելուն պես: Դուստր կազմակերպության եկամուտներն ու ծախսերը հիմնված են լինում ակտիվների և պարտավորությունների՝ ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ մայր կազմակերպության համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված արժեքների վրա:

Չվերահսկող բաժնեմասերը համախմբված ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացվում են սեփական կապիտալում՝ մայր կազմակերպության սեփականատերերի սեփական կապիտալից առանձին:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները կազմելիս Ընկերության և դուստր կազմակերպությունների ֆինանսական հաշվետվությունները համախմբվում են տող առ տող՝ գումարելով ակտիվների, պարտավորությունների, սեփական կապիտալի, եկամուտների և ծախսերի համապատասխան հոդվածները:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Որպեսզի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնեն ֆինանսական տեղեկատվություն խմբի, որպես մեկ կազմակերպության համար, կատարվում են հետևյալ քայլերը՝

- ա) համախմբվում են մայր կազմակերպության և դուստր կազմակերպությունների ակտիվների, պարտավորությունների, սեփական կապիտալի, եկամուտների, ծախսերի և դրամական հոսքերի նմանատիպ հոդվածները.
- բ) հաշվանցվում է (բացառվում է) յուրաքանչյուր դուստր կազմակերպությունում մայր կազմակերպության ներդրման հաշվեկշռային արժեքը և յուրաքանչյուր դուստր կազմակերպության սեփական կապիտալում մայր կազմակերպության բաժինը.
- գ) ամբողջությամբ բացառվում են ներխմբային ակտիվները և պարտավորությունները, սեփական կապիտալը, եկամուտը, ծախսերը և դրամական հոսքերը, որոնք վերաբերում են խմբում ընդգրկված կազմակերպությունների միջև գործարքներին (ներխմբային գործարքներից առաջացող շահույթը կամ վնասը, որը ճանաչվել է ակտիվներում, օրինակ, պաշարներում և հիմնական միջոցներում, բացառվում է ամբողջությամբ):

4.4. Հիմնական միջոցներ

Հիմնական միջոցի յուրաքանչյուր (հիմնական) բաղկացուցիչ (առանձնացնելի միավոր), որի սկզբնական արժեքը հիմնական միջոցի ամբողջ արժեքում էական է, կամ ունի տնտեսական օգուտների սպառման նշանակալիորեն տարբեր մոդել, կամ ունի նշանակալիորեն տարբեր օգտակար ծառայություն, հաշվառվում է որպես առանձին միավոր:

Հիմնական միջոցի միավորի սկզբնավորման արժեքը բաշխում է ըստ դրա հիմնական բաղադրիչների: Հիմնական միջոցի միավորի հիմնական բաղադրիչները առանձնացնելուց հետո հիմնական միջոցի միավորի մնացած մասը ևս հաշվառվում է որպես հիմնական միջոցի միավորի հիմնական բաղադրիչ (հիմնական միջոցի միավորի մնացորդային հիմնական բաղադրիչ): Որպես հիմնական միջոցի միավորի հիմնական բաղադրիչ առանձին հաշվառվում է նաև հիմնական միջոցի միավորի անսարքությունների առկայության վերաբերյալ կանոնավոր լայնածավալ ստուգումների իրականացման ծախսումները (արժեքը), ինչպես նաև հիմնական միջոցի միավորի կանոնավոր լայնածավալ կապիտալ վերանորոգումների ծախսումները (արժեքը):

Հիմնական միջոցի միավորի հիմնական բաղադրիչները հիմնական միջոցի միավորի կազմում հաշվառվում են առանձին:

Չափումը ճանաչման պահին

Հիմնական միջոցի միավորը, որը կարող է ճանաչվել որպես ակտիվ, պետք է չափվի իր սկզբնական արժեքով, որը ճանաչման ամսաթվի դրությամբ անհապաղ վճարման գնի համարժեքն է: Երբ վճարումը վճարման նորմալ պայմաններով նախատեսված ժամկետից հետաձգվում է, անհապաղ վճարման գնի համարժեքի և ընդհանուր վճարումների տարբերությունը ճանաչվում է որպես տոկոսային ծախս՝ հետաձգված ժամկետի ընթացքում, բացառությամբ եթե նշված տոկոսային ծախսումը կապիտալացվում է:

Սկզբնական արժեքի տարրերն են, մասնավորապես՝ գնման գինը, ներկրման տուրքերը, չփոխհատուցվող հարկերը և պարտադիր այլ վճարները, ակտիվը համապատասխան վայր հասցնելու և ղեկավարության նախանշած նպատակներով օգտագործման համար աշխատանքային վիճակի բերելու հետ ուղղակիորեն կապված ցանկացած ծախսում: Գործարկման և նման նախաարտադրական ծախսումները հիմնական միջոցների սկզբնական արժեքում չեն ներառվում: Սկզբնական արժեքը որոշելիս առևտրային գեղջերը և արտոնությունները հանվում են:

Չափումը ճանաչումից հետո

Հիմնական միջոցի միավորը՝ որպես ակտիվ ճանաչելուց հետո, հաշվառվում է իր սկզբնական արժեքով (ինքնարժեքով)՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները, բացառությամբ հիմնական միջոցների որոշ դասերի (հողամասեր, շենքեր, կառուցվածքներ, մեքենաներ և սարքավորումներ), որոնք հաշվառվում են վերագնահատված գումարով:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Վերագնահատված գումարը իրենից ներկայացնում է դրա իրական արժեքը վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ՝ հանած համապատասխան կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կուտակված կորուստները:

Երբ հիմնական միջոցի միավորը վերագնահատվում է, այդ ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի վերագնահատման արդյունքներին համապատասխան: Վերագնահատման ամսաթվի դրությամբ կուտակված մաշվածությունը ճշգրտվում է այնպես, որ այն հավասար լինի ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքի և հաշվեկշռային արժեքի միջև եղած տարբերությանը՝ արժեզրկումից կուտակված կորուստները հաշվի առնելուց հետո:

Եթե ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով աճում է, աճն ուղղակիորեն ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում և կուտակվում սեփական կապիտալի վերագնահատումից արժեքի աճի հոդվածում: Եթե այդ աճը վերականգնում է նույն ակտիվների նախկին վերագնահատումների արդյունքում առաջացած նվազումը, այն ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ այն չափով, որով նախապես նվազումը ճանաչվել էր շահույթում կամ վնասում:

Եթե ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերագնահատման հետևանքով նվազում է, նվազումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում: Այնուամենայնիվ, նվազումը ճանաչվում է այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում այն գումարի չափով, որը չի գերազանցում այդ ակտիվների գծով վերագնահատումից արժեքի աճի առկա կրեդիտային մնացորդը: Այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված նվազումը պակասեցնում է սեփական կապիտալի վերագնահատումից արժեքի աճի հոդվածում կուտակված գումարը:

Մաշվածություն

Հիմնական միջոցների բոլոր դասերի նկատմամբ կիրառվում է մաշվածության հաշվարկման գծային մեթոդը:

Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայությունը որոշելիս հաշվի են առնվում հետևյալ գործոնները.

- ա) Խմբի կողմից ակտիվի ենթադրվող օգտագործելիությունը,
- բ) ակնկալվող ֆիզիկական մաշվածությունը,
- գ) տեխնիկական հնացածությունը,
- դ) հիմնական միջոցի օգտագործման իրավական կամ նման այլ սահմանափակումներ:

Խումբը հիմնական միջոցների նկատմամբ կիրառում է հետևյալ օգտակար ծառայությունները.

Շենքեր	40-60 տարի
Կառուցվածքներ	20-40 տարի
Մեքենաներ և սարքավորումներ	5-10 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	6-11 տարի
Արտադրատնտեսական գույք, գործիքներ	5-8 տարի
Հաշվողական և համակարգչային տեխնիկա	3 տարի
Այլ հիմնական միջոցներ	1-8 տարի

Հողամասը ունի անսահմանափակ օգտակար ծառայություն, հետևաբար դրա համար մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Ակտիվի մաշվածությունը սկսում է հաշվարկվել, երբ այն մատչելի է օգտագործման համար, այսինքն՝ երբ այն գտնվում է այնպիսի վայրում և վիճակում, որն անհրաժեշտ է՝ ղեկավարության նախանշած նպատակով այն օգտագործելու համար: Ակտիվի մաշվածության հաշվարկումը դադարում է ակտիվի՝ ՖՀՄՍ 5-ի համաձայն որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգվելու (կամ որպես վաճառքի համար պահվող դասակարգված օտարման խմբում ներառվելու) և ակտիվն ապաճանաչելու ամսաթվերից ամենավաղով:

Հիմնական միջոցի մաշվածության գումարը իր օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու համար կիրառվում է մաշվածության հաշվարկման գծային մեթոդը:

Հետագա ծախսումները

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Հիմնական միջոցի միավորին վերաբերող հետագա ծախսումներն ավելացվում են դրա հաշվեկշռային արժեքին (կապիտալացվում են), եթե այդ ծախսումները բավարարում են ճանաչման չափանիշները: Մասնավորապես, հիմնական միջոցի միավորի վրա նոր մասի ավելացման, կամ հիմնական միջոցի միավորի մի մասի պարբերաբար փոխարինման ծախսումները ավելացվում է հիմնական միջոցի միավորի հաշվեկշռային արժեքին (կապիտալացվում է): Հիմնական միջոցների փոխարինվող մասերը ենթակա են ապաճանաչման: Ամենօրյա սպասարկման ծախսումները) չեն ավելացվում հիմնական միջոցի հաշվեկշռային արժեքին (չեն կապիտալացվում):

Ապաճանաչում

Հիմնական միջոցի միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ապաճանաչվի, երբ՝

ա) այն օտարվում է, կամ

բ) ապագա ոչ մի տնտեսական օգուտ չի ակնկալվում դրա օգտագործումից կամ օտարումից:

4.5. Ոչ նյութական ակտիվներ

Հետազոտության փուլ

Հետազոտությունից (կամ ներքին նախագծի հետազոտության փուլից) առաջացող ոչ նյութական ակտիվները չեն ճանաչվում: Հետազոտության (կամ ներքին նախագծի հետազոտության փուլի) ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս՝ դրանց տեղի ունենալու պահին:

Ներստեղծված գույքվիլը չպետք է ճանաչվի որպես ակտիվ:

Ներստեղծված մակնիշները, հրապարակումների անունները, հաճախորդների ցուցակները և ըստ էության նմանատիպ միավորները չպետք է ճանաչվեն որպես ոչ նյութական ակտիվներ:

Մշակման փուլ

Մշակումից (կամ ծրագրի մշակման փուլից) առաջացող ոչ նյութական ակտիվը ճանաչվում է այն և միայն այն դեպքում, երբ Խումբը կարող է ցուցադրել ստորև բերվածն ամբողջությամբ՝

ա) ոչ նյութական ակտիվը այնպիսի ավարտուն վիճակի հասցնելու տեխնիկական իրագործելիությունը, որ այն մատչելի լինի օգտագործման կամ վաճառքի համար,

բ) ոչ նյութական ակտիվը ավարտին հասցնելու և այն օգտագործելու կամ վաճառելու իր մտադրությունը,

գ) ոչ նյութական ակտիվը օգտագործելու կամ վաճառելու իր կարողությունը,

դ) այն, թե ինչպես է ոչ նյութական ակտիվն առաջացնելու հնարավոր ապագա տնտեսական օգուտներ: Ի թիվս այլոց, Խումբը պետք է ցուցադրի ոչ նյութական ակտիվի միջոցով ստեղծվող արդյունքի կամ հենց այդ ոչ նյութական ակտիվի համար շուկայի առկայությունը, կամ, եթե ակտիվը օգտագործվելու է Խմբի ներսում, ապա ոչ նյութական ակտիվի օգտակարությունը,

ե) մշակումն ավարտին հասցնելու և ոչ նյութական ակտիվն օգտագործելու կամ վաճառելու համար անհրաժեշտ համապատասխան տեխնիկական, ֆինանսական և այլ միջոցների առկայությունը,

զ) ոչ նյութական ակտիվին մշակման ընթացքում վերագրելի ծախսումները արժանահավատորեն չափելու իր կարողությունը:

Չափումը ճանաչման պահին

Ոչ նյութական ակտիվը սկզբնապես չափվում է սկզբնական արժեքով:

Ոչ նյութական ակտիվի սկզբնական արժեքը ներառում է՝

(ա) դրա գնման գինը՝ ներառյալ ներկրման տուրքերն ու գնման չփոխհատուցվող հարկերը՝ առևտրային զեղչերը և արտոնությունները հանելուց հետո.

(բ) ակտիվն իր նպատակային օգտագործման վիճակին բերելու հետ կապված ցանկացած ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները:

Հետագա չափում

Սկզբնական ճանաչումից հետո ոչ նյութական ակտիվը հաշվառվում է իր սկզբնական արժեքով (հաշվի առած հետագա ավելացվող ծախսումները)՝ հանած ցանկացած կուտակված ամորտիզացիա և ցանկացած կուտակված արժեզրկումից կորուստ:

Ամորտիզացիա

Ամորտիզացիան պետք է հաշվարկվի այն պահից, երբ ակտիվը մատչելի է օգտագործման համար՝ հետևյալ օգտակար ծառայությունից ելնելով.

- ☐ Համակարգչային ծրագիր 5 տարի
- ☐ Լիցենզիաներ Լիցենզիայի գործողության ժամկետ

Ոչ նյութական ակտիվի մնացորդային արժեքը գնահատվում է զրո, իսկ ամորտիզացիայի հաշվարկման կիրառվող մեթոդն է գծային մեթոդը:

4.6. Ակտիվների արժեզրկում

Սույն պարագրաֆի դրույթները վերաբերում են հիմնական միջոցներին, ոչ նյութական ակտիվներին:

Խումբը յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գնահատում է՝ առկա է արդյոք որևէ հայտանիշ, ըստ որի ակտիվը կարող է արժեզրկված լինել: Եթե առկա է որևէ այդպիսի հայտանիշ, ապա Խումբը գնահատում է ակտիվի փոխհատուցվող գումարը:

Եթե առկա է որևէ հայտանիշ, ըստ որի՝ ակտիվը կարող է արժեզրկված լինել, ապա փոխհատուցվող գումարը գնահատվում է առանձին ակտիվի համար: Եթե հնարավոր չէ գնահատել առանձին ակտիվի փոխհատուցվող գումարը, Խումբը որոշում է այն դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարը, որին պատկանում է տվյալ ակտիվը (ակտիվի դրամաստեղծ միավոր):

Արժեզրկումից կորուստ

Ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև դրա փոխհատուցվող գումարը այն և միայն այն դեպքում, եթե ակտիվի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է, քան դրա հաշվեկշռային արժեքը: Այդ նվազումն իրենից ներկայացնում է արժեզրկումից կորուստ:

Արժեզրկումից կորուստը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված գումարով: Վերագնահատված ակտիվի արժեզրկումից ցանկացած կորուստ դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Արժեզրկումից կորուստի ճանաչումից հետո ապագա ժամանակաշրջանների համար ակտիվի գծով մաշվածության (ամորտիզացիայի) հաշվեզրումը ճշգրտվում է՝ ակտիվի վերանայված հաշվեկշռային արժեքի և մնացորդային արժեքի (եթե այդպիսին գոյություն ունի) տարբերությունը նրա մնացորդային օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու նպատակով:

Արժեզրկումից կորուստի հակադարձում

Արժեզրկումից կորուստի հակադարձմանը վերագրելի ակտիվի ավելացած հաշվեկշռային արժեքը չպետք է գերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ (առանց համապատասխան ամորտիզացիայի կամ մաշվածության), եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի գծով արժեզրկումից կորուստ ճանաչված չլիներ:

Ակտիվի, բացառությամբ գուդվիլի, գծով արժեզրկումից կորուստի հակադարձումը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ երբ ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով: Վերագնահատված ակտիվի արժեզրկումից կորուստի ցանկացած հակադարձում դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի աճ:

Արժեզրկումից կորուստի հակադարձումը ճանաչելուց հետո ապագա ժամանակաշրջանների համար ակտիվի գծով մաշվածության (ամորտիզացիայի) հաշվեզրումը ճշգրտվում է՝ ակտիվի վերանայված հաշվեկշռային արժեքի և մնացորդային արժեքի (եթե այդպիսին գոյություն ունի) տարբերությունը նրա մնացորդային օգտակար ծառայության ընթացքում պարբերաբար բաշխելու նպատակով:

4.7. ՊաշարներՍկզբնական չափում

Սկզբնական ճանաչման պահին պաշարները չափվում են սկզբնական արժեքով (ինքնարժեքով):

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Պաշարների ինքնարժեքը ներառում է ձեռք բերման ծախսումները, արտադրանքի վերամշակման բոլոր ծախսումները և պաշարները ներկա գտնվելու վայր և վիճակի բերելու հետ կապված բոլոր այլ ծախսումները:

Պաշարների ձեռքբերման ծախսումները ներառում են ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը և հարկերը (բացառությամբ նրանց, որոնք հարկային մարմինների կողմից ենթակա են Խմբին ետ վերադարձման), ինչպես նաև տրանսպորտային, բեռնման-բեռնաթափման և այլ ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն կապված են ապրանքների, նյութերի և ծառայությունների ձեռքբերման հետ: Ձեռքբերման ծախսումները որոշելիս առևտրային գեղջերը, գների իջեցումները և նմանատիպ այլ ճշգրտումները հանվում են:

Պաշարների վերամշակման ծախսումները ներառում են արտադրանքի վերամշակման հետ ուղղակիորեն կապված ծախսումները, ինչպիսիք են աշխատուժի գծով ուղղակի ծախսումները: Այն ներառում է նաև պատրաստի արտադրանքի վրա պարբերաբար բաշխվող հաստատուն և փոփոխուն արտադրական վերադիր ծախսումները, որոնք կատարվում են նյութերը պատրաստի արտադրանք դարձնելու (վերամշակելու) ընթացքում:

Հաստատուն արտադրական վերադիր ծախսումները վերամշակման ծախսումների վրա բաշխվում են՝ ելնելով արտադրական հզորությունների նորմալ մակարդակից: Յուրաքանչյուր միավոր արտադրանքի վրա բաշխվող հաստատուն արտադրական վերադիր ծախսումների գումարը չի ավելանում ցածր արտադրողականության կամ արտադրության պարապուրդի հետևանքով: Չբաշխված վերադիր ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս դրանց կատարման ժամանակաշրջանում: Արտադրության ծավալների անսովոր բարձր լինելու ժամանակաշրջաններում յուրաքանչյուր միավոր արտադրանքի վրա բաշխվող հաստատուն արտադրական վերադիր ծախսումների գումարը նվազեցվում է այնպես, որ պաշարները չչափվեն ինքնարժեքից բարձր:

Փոփոխուն արտադրական վերադիր ծախսումները յուրաքանչյուր միավոր արտադրանքի վրա բաշխվում են արտադրական հզորությունների փաստացի օգտագործման հիման վրա:

Պաշարների ինքնարժեքի մեջ այլ ծախսումները ներառվում են միայն այն չափով, որ չափով դրանք կատարվել են՝ պաշարները ներկա գտնվելու վայր և պատշաճ վիճակի բերելու համար:

Պաշարների ինքնարժեքի մեջ չներառվող և դրանց կատարման ժամանակաշրջանում ծախս ճանաչվող ծախսումների օրինակներ են՝

ա) գերնորմատիվային ծախսումները՝ կապված նյութերի, աշխատուժի և արտադրական այլ ծախսումների գերաձախսի հետ.

բ) պահպանման ծախսումները, բացառությամբ եթե դրանք անհրաժեշտ են արտադրության գործընթացում՝ նախքան հաջորդ արտադրական փուլին անցնելը.

գ) վարչական վերադիր ծախսումները, որոնք կապված չեն պաշարները ներկա գտնվելու վայր հասցնելու կամ պատշաճ վիճակի բերելու հետ.

դ) վաճառքի ծախսումները:

Երբ պաշարները ձեռք են բերվում հետաձգված մարման ժամկետով, ապա վճարման նորմալ պայմաններում ձեռքբերման գնի և վճարված գումարի տարբերությունը, ճանաչվում է որպես տոկոսային ծախս ֆինանսավորման ամբողջ ժամանակաշրջանի ընթացքում:

Պաշարների ինքնարժեքում փոխառության ծախսումների՝ կապիտալացման մոտեցումները ներկայացված են համապատասխան բաժնում:

Ինքնարժեքի չափման մեխանիզմները

Պաշարների ինքնարժեքի չափման մեխանիզմները՝ ստանդարտ ծախսումների մեթոդը կամ մանրաձախ մեթոդը, կարող են օգտագործվել նպատակահարմարությունից ելնելով, եթե արդյունքները մոտավորապես հավասար են ինքնարժեքին:

Ստանդարտ ծախսումները հաշվի են առնում հումքի և նյութերի, աշխատուժի, արդյունավետության և հզորության նորմալ մակարդակը: Դրանք պարբերաբար վերլուծվում են և, անհրաժեշտության դեպքում, վերանայվում են՝ արդի պայմաններից ելնելով:

Ինքնարժեքի բանաձևեր

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Փոխադարձ փոխարկելի չհանդիսացող պաշարների, ինչպես նաև հատուկ նախագծերի համար նախատեսված ու արտադրված ապրանքների կամ ծառայությունների միավորի ինքնարժեքը հաշվարկվում է կոնկրետ արտադրանքի ինքնարժեքի որոշման ճանապարհով:

Փոխադարձ փոխարկելի հանդիսացող պաշարների ինքնարժեքը որոշվում է «Առաջին մուտք՝ առաջին ելք» (ՖԻՖՈ) բանաձևով:

Հետագա չափում

Պաշարները չափվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով:

Պաշարների ինքնարժեքը իջեցվում է մինչև իրացման գուտ արժեքի մակարդակ՝ ըստ տեսակների հաշվեկշռի ամսաթվի դրությամբ:

Պաշարների ինքնարժեքի ցանկացած իջեցման գումար՝ մինչև իրացման գուտ արժեք, և պաշարների բոլոր կորուստները ճանաչվում են որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, երբ կատարվել է ինքնարժեքի իջեցումը կամ առաջացել է կորուստը:

Պաշարների ցանկացած իջեցման գումարի ցանկացած վերականգնման գումար, որը առաջացել է իրացման գուտ արժեքի աճից, ճանաչվում են որպես պաշարների՝ ծախս ճանաչված գումարի նվազեցում այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ տեղի է ունեցել վերականգնումը:

Ոչ իրացվելի պաշարները դուրս են գրվում իրենց հաշվեկշռային արժեքով: Ոչ իրացվելի են այն պաշարները, որոնք չեն իրացվել կամ օգտագործվել հաշվեկշռում հաշվառելուց 12 ամսվա ընթացքում և որոնք հավանական է, որ որևէ այլ ձևով չեն օգտագործվի՝ կապված դրանց բարոյական հնացման, որակի վատացման և այլ պատճառներով:

4.8. Ֆինանսական ակտիվներ

Ֆինանսական ակտիվների սկզբնական ճանաչում

«Իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող» ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես գրանցվում են իրական արժեքով: Այլ բոլոր ֆինանսական ակտիվները սկզբնապես գրանցվում են իրական արժեքով՝ հաշվի առած գործարքի հետ կապված ծախսումները: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ իրական արժեքը լավագույնս ներկայացվում է գործարքի գնով: Սկզբնական ճանաչման ժամանակ շահույթը կամ վնասը գրանցվում է միայն այն ժամանակ, երբ կա իրական արժեքի և գործարքի գնի միջև տարբերություն, որը կարող է բացահայտվել միևնույն գործիքում դիտարկելի շուկայական այլ գործարքներով կամ գնահատման մեթոդով, որի մուտքային տվյալները ներառում են միայն դիտարկելի շուկայական տվյալները:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. Չափման կատեգորիաներ

Ընկերությունը դասակարգում է ֆինանսական ակտիվները՝ օգտագործելով հետևյալ չափման կատեգորիաները. չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով, չափվում են իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամուտի միջոցով և չափվում են ամորտիզացված արժեքով: Պարտքային ֆինանսական ակտիվների դասակարգումն ու հետագա չափումը կախված է (i) ակտիվների պորտֆելի կառավարման համար Ընկերության բիզնես մոդելից, և (ii) ակտիվի դրամական հոսքերի բնութագրերից:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. Բիզնես մոդել

Բիզնես մոդելը այն եղանակն է, որն օգտագործելով Ընկերությունը կառավարում է ակտիվները՝ դրամական հոսքեր ստանալու համար. արդյոք Ընկերության նպատակն է. (i) ակտիվներից միայն պայմանագրային դրամական հոսքերի ստացումը («ակտիվների պահումը պայմանագրային դրամական հոսքերի ստացման համար») կամ (ii) պայմանագրային դրամական հոսքերի և ակտիվների վաճառքից առաջացող դրամական հոսքերի ստացումը («ակտիվների պահումը պայմանագրային դրամական հոսքերի և վաճառքի համար»), կամ, եթե կիրառելի չէ ոչ (i) կետը և ոչ էլ (ii) կետը, ֆինանսական ակտիվները դասակարգվում են որպես «այլ» բիզնես մոդելների մաս և չափվում են իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվների դասակարգում և հետագա չափում. դրամական հոսքերի հատկանիշներ.

Եթե բիզնես մոդելը նախատեսում է ակտիվների պահում պայմանագրային դրամական հոսքերի ստացման կամ պայմանագրային դրամական հոսքերի ստացման և վաճառքի համար, Ընկերությունը

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

գնահատում է, թե արդյոք դրամական հոսքերը ներկայացնում են միայն մայր գումարի և տոկոսագումարի վճարումները:

Ֆինանսական ակտիվների վերադասակարգում

Ֆինանսական գործիքները վերադասակարգվում են միայն այն դեպքում, երբ ամբողջությամբ փոփոխվում է այդ պորտֆելի կառավարման բիզնես մոդելը: Վերադասակարգումը իրականացվում է առաջընթաց՝ բիզնես մոդելի փոփոխությունից հետո առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի սկզբից:

Ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում-ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատված պահուստ

Ելնելով կանխատեսումներից, Ընկերությունը հաշվարկում է ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքների հետ կապված ակնկալվող պարտքային կորուստները: Ընկերությունը չափում է ակնկալվող պարտքային կորուստները և ճանաչում յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական ակտիվների համար պարտքային կորուստների գնահատված պահուստը: Ակնկալվող պարտքային կորուստների չափումը արտացոլում է (i) անաչառ և կշռադատված հավանական գումարը, հաշվի առնելով հնարավոր արդյունքների տիրույթը, (ii) դրամի արժեքը ժամանակի մեջ և (iii) բոլոր հիմնավոր և հաստատված տեղեկատվությունը անցյալի իրադարձությունների վերաբերյալ, ներկա պայմանները և ակնկալվող ապագա տնտեսական պայմանները՝ հասանելի հաշվետու ամսաթվին՝ առանց անհարկի ծախսերի կամ ջանքերի:

Ամորտիզացված արժեքով չափվող պարտքային գործիքները ներկայացվում են ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ հանած ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատված պահուստը: Իրական արժեքով՝ այլ համապարփակ եկամուտի միջոցով չափվող պարտքային գործիքների ամորտիզացված արժեքի փոփոխությունները, առանց ակնկալվող պարտքային կորուստների գնահատված պահուստի, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Հաշվեկշռային արժեքի այլ փոփոխությունները արտացոլվում են այլ համապարփակ եկամտում՝ «այլ համապարփակ եկամտի միջոցով չափվող պարտքային գործիքներից եկամուտները՝ հանած ծախսերը» հոդվածում:

Ընկերությունը կիրառում է արժեզրկման համար «ետաստիճան» մոդել՝ հիմնվելով սկզբնական ճանաչման պահին պարտքային հատկանիշների փոփոխությունների վրա: Ֆինանսական գործիքը, որը սկզբնական ճանաչման պահին չի համարվում արժեզրկված, դասակարգվում է դաս 1-ում: Դաս 1-ի ֆինանսական ակտիվների համար ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատվում են մի գումարով, որն հավասար է ամբողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների գումարին, որը կարող է առաջանալ դեֆոլտի պատճառով, որն կարող է տեղի ունենալ 12 ամսվա ընթացքում կամ մինչև պայմանագրի համաձայն մարման ժամկետը, եթե այն ավելի կարճ է («12 ամսվա ակնկալվող պարտքային կորուստներ»): Եթե Ընկերությունը նույնականացնում է պարտքային ռիսկի զգալի աճ սկզբնական ճանաչման պահից, ապա ակտիվը փոխանցվում է 2-րդ դաս, և տվյալ ակտիվի գծով ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատվում են ողջ ժամկետի ընթացքում ակնկալվող պարտքային կորուստների հիման վրա, այսինքն, մինչև պայմանագրի համաձայն մարման ժամկետը, սակայն հաշվի առնելով ստացված կանխավճարները, եթե այն նախատեսված է («ամբողջ ժամկետի համար ակնկալվող պարտքային կորուստներ»): Եթե Ընկերությունը որոշում է, որ ֆինանսական ակտիվը արժեզրկված է, ապա ակտիվը փոխանցվում է Դաս 3 և ակնկալվող պարտքային կորուստները գնահատվում են որպես ակնկալվող պարտքային կորուստներ ամբողջ ժամկետում:

Ֆինանսական ակտիվների դուրսգրում

Ֆինանսական ակտիվները ամբողջությամբ կամ մասնակիորեն դուրս են գրվում, երբ Ընկերությունը սպառել է դրանց հավաքագրելու բոլոր գործնական հնարավորությունները և եզրահանգել է, որ այդպիսի ակտիվների փոխհատուցման հետ կապված ակնկալիքները անհիմն են: Դուրսգրումը իրենից ներկայացնում է ապաճանաչում: Ընկերությունը կարող է դուրս գրել ֆինանսական ակտիվները, չնայած այդ գումարների վերականգնման (ստացման) համար կիրառվում են հարկադրման միջոցներ, բայց ողջամիտ ակնկալիքներ չկան:

Ֆինանսական ակտիվների ապաճանաչում

Ընկերությունն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ. (ա) ակտիվը մարվել է կամ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

կորցրել են իրենց ուժը կամ (բ) Ընկերությունը փոխանցել է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի նկատմամբ իրավունքները կամ կնքել է ակտիվների փոխանցման պայմանագիր, միաժամանակ (i) փոխանցելով ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր էական ռիսկերն ու պարգևատրումները կամ (ii) չփոխանցելով և նաև չպահպանելով ակտիվի սեփականության հետ կապված բոլոր էական ռիսկերն ու հատույցները, սակայն չպահպանելով նաև ակտիվի նկատմամբ վերահսկողությունը: Վերահսկողությունը համարվում է պահպանված, եթե մյուս կողմը գործնականում չի կարող ակտիվն ամբողջությամբ վաճառել չփոխկապակցված երրորդ կողմի՝ առանց վաճառքի վրա լրացուցիչ սահմանափակումներ դնելու անհրաժեշտության:

Առևտրական դեբիտորական պարտքեր

Դեբիտորական պարտքերը չափվում են սկզբնական արժեքով (սկզբնական հաշվում նշված գումարով), բացառությամբ այն դեպքերի, երբ զեդչման ազդեցությունը զգալի է: Այս դեպքում դեբիտորական պարտքը չափվում է զեդչված արժեքով:

Տրված փոխառություններ

Սկզբնական ճանաչման պահին անտոկոս և ցածր տոկոսադրույքով տրված ժամկետային փոխառության զեդչումից (իրական արժեքով չափումից) առաջացած գուտ արդյունքը (վնասը) ճանաչվում է

- Γ սեփական կապիտալում, եթե ֆինանսական ակտիվը մասնակիցների ու նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունների գծով է, և
- շահույթում կամ վնասում, եթե ֆինանսական ակտիվը այլ կողմերի գծով է:

Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ

Դրամական միջոցները դրամարկղում դրամական միջոցներն են և ցպահանջ ավանդները: Դրամական միջոցների համարժեքները պահվում են կարճաժամկետ դրամական պարտավորությունները բավարարելու նպատակով, այլ ոչ թե ներդրման կամ այլ նպատակներով: Որպեսզի ներդրումները որակվեն որպես դրամական միջոցների համարժեքներ, դրանք պետք է լինեն ազատ փոխարկելի՝ նախապես հայտնի դրամական գումարներով, և դրանց արժեքի փոփոխման ռիսկը պետք է լինի ոչ նշանակալի: Հետևաբար, ներդրումները սովորաբար դասվում են դրամական միջոցների համարժեքների շարքին միայն այն դեպքում, եթե դրանք ունեն մարման կարճ ժամկետ, օրինակ՝ ձեռքբերման օրվանից երեք ամիս, կամ ավելի քիչ: Բանկային օվերդրաֆտները, որոնք ենթակա են ցպահանջ մարման, կազմում են Ընկերության դրամական միջոցների կառավարման բաղկացուցիչ մասը և, որպես բաղադրիչ, դրամական հոսքերի մասին հաշվետվությունում ներառվում են դրամական միջոցներում և դրամական միջոցների համարժեքներում, իսկ ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում՝ պարտավորություններում:

4.9. Բաժնային գործիքներ

Որպես պարտավորություն կամ սեփական կապիտալ դասակարգումը Խմբի կողմից թողարկված պարտքային և բաժնային գործիքները դասակարգվում են կա'մ որպես ֆինանսական պարտավորություններ, կա'մ էլ որպես սեփական կապիտալ՝ պայմանագրային համաձայնության բովանդակությանը և ֆինանսական պարտավորության ու բաժնային գործիքի սահմանումներին համապատասխան:

Բաժնային գործիքը պայմանագիր է, որը հավաստում է կազմակերպության՝ բոլոր պարտավորությունները հանելուց հետո մնացած ակտիվների բաժնի նկատմամբ իրավունք: Խմբի կողմից թողարկված բաժնային գործիքները ճանաչվում են ստացված մուտքերի հիման վրա՝ հանած թողարկմանը ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները:

Խմբի սեփական բաժնային գործիքների հետգնումը ճանաչվում է ուղղակիորեն սեփական կապիտալում՝ որպես վերջինիս նվազեցում: Խմբի սեփական բաժնային գործիքների գնման, վաճառքի, թողարկման կամ մարման գծով շահույթում կամ վնասում որևէ օգուտ կամ կորուստ չի ճանաչվում:

4.10. Ֆինանսական պարտավորություններ***Ճանաչում***

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Խումբը ֆինանսական պարտավորությունը ճանաչում է, երբ նա դառնում է գործիքի պայմանագրային կողմ:

Ապաճանաչում

Խումբը ֆինանսական պարտավորությունը (կամ ֆինանսական պարտավորության մի մասը) ապաճանաչում է, երբ այն մարվում է, այսինքն՝ երբ պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է կամ չեղյալ է համարվում կամ ուժը կորցնում է: Ապաճանաչված ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքի և վճարված կամ վճարվելիք հատուցման միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Գոյություն ունեցող փոխառուի և փոխատուի միջև նշանակալիորեն տարբերվող պայմաններով պարտքային գործիքների փոխանակությունը հաշվառվում է որպես սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մարում և նոր ֆինանսական պարտավորության ճանաչում: Նմանապես, գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորության կամ դրա մի մասի պայմանների նշանակալի վերափոխումը (անկախ այն բանից, արդյոք այն վերագրելի է փոխառուի ֆինանսական դժվարություններին) հաշվառվում է որպես սկզբնական ֆինանսական պարտավորության մարում և նոր ֆինանսական պարտավորության ճանաչում:

Ֆինանսական պարտավորությունների չափման խմբեր

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես հետագայում ամորտիզացված արժեքով չափվող, բացառությամբ՝ (i) իրական արժեքով՝ շահույթի կամ վնասի միջոցով չափվող ֆինանսական պարտավորությունների, և (ii) ֆինանսական երաշխիքային պայմանագրերի և վարկերի տրամադրման պարտավորությունների:

Սկզբնական կրեդիտորական պարտքեր

Սկզբնական ճանաչման պահին կրեդիտորական պարտքը չափվում է սկզբնական արժեքով (սկզբնական հաշվում նշված գումարով), բացառությամբ այն դեպքերի, երբ գեղչման ազդեցությունը զգալի է: Այս դեպքում կրեդիտորական պարտքը չափվում է գեղչված արժեքով:

Ստացված վարկեր և փոխառություններ

Ստացված վարկը և փոխառությունը սկզբնապես չափվում է իր իրական արժեքով՝ գումարած գործարքի հետ կապված այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերագրելի են ֆինանսական պարտավորության ձեռքբերմանը:

Սկզբնական ճանաչման պահին անտոկոս և ցածր տոկոսադրույքով ստացված ժամկետային փոխառության գեղչումից (իրական արժեքով չափումից) առաջացած գուտ արդյունքը (օգուտը) ճանաչվում է

□ որպես սեփական կապիտալի այլ տարր, եթե ֆինանսական պարտավորությունը բաժնետերերի ու նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպությունների գծով է, և

□ շահույթում կամ վնասում, եթե ֆինանսական պարտավորությունը այլ կողմերի գծով է:

Սկզբնական չափումից հետո ստացված վարկերը և փոխառությունները չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը:

4.11. Աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումներ

Երբ աշխատակիցը հաշվետու ժամանակաշրջանի ընթացքում Խմբին մատուցել է ծառայություն, Խումբը, աշխատակիցների կարճաժամկետ հատուցումների չգեղչված գումարը, որոնք ակնկալվում է վճարել այդ ծառայության դիմաց, ճանաչում է՝

ա) որպես պարտավորություն՝ արդեն վճարված գումարները հանելուց հետո: Եթե արդեն վճարված գումարը գերազանցում է հատուցումների չգեղչված գումարը, Խումբը ճանաչում է այդ տարբերությունը որպես ակտիվ՝ այն չափով, որով կանխավճարը կհանգեցնի, օրինակ, ապագա վճարումների կրճատման կամ դրամական միջոցների վերադարձի, և

բ) որպես ծախս, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ ՖՀՄՄ-ներով պահանջվում կամ թույլատրվում է հատուցումների գումարը ներառել մեկ այլ ակտիվի արժեքի մեջ (օրինակ, պաշարների, հիմնական միջոցների դեպքում):

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Խումբը փոխհատուցելի բացակայությունների ձևով աշխատակիցների հատուցումների ակնկալվող ծախսումները ճանաչում է՝

ա) կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների դեպքում (օրինակ՝ տարեկան արձակուրդը)՝ այն ժամանակ, երբ աշխատակիցները ծառայություն են մատուցում, որն ավելացնում է իրենց իրավունքները ապագա փոխհատուցելի բացակայությունների նկատմամբ, և

բ) չկուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների դեպքում (օրինակ՝ ժամանակավոր անաշխատունակությունը)՝ այն ժամանակ, երբ բացակայությունը տեղի է ունենում:

Խումբը կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների գծով ակնկալվող ծախսումները չափում է որպես լրացուցիչ գումար, որը Խումբը ակնկալում է վճարել որպես հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ կուտակված չօգտագործված իրավունքների արդյունք: Ընդ որում այդ հաշվարկներում ներառվում է նաև պարտադիր սոցիալական ապահովագրության վճարների մասը:

4.12. Գործառնական վարձակալություն

Գործառնական վարձակալության տրված (ստացված) ակտիվները ճանաչվում են վարձատուի հաշվեկշռում:

Գործառնական վարձակալության գծով վարձավճարները վարձակալության ժամկետի ընթացքում ճանաչվում են որպես եկամուտ կամ ծախս (ծախսում) գծային հիմունքով, եթե մեկ այլ սխտեմատիկ հիմունք ավելի լավ չի ներկայացնում ակտիվի օգտագործումից օգուտների ստացման ժամանակային գրաֆիկը:

4.13. Պահուստներ, պայմանական պարտավորություններ և պայմանական ակտիվներ

Ճանաչում

Պահուստը ճանաչվում է, երբ՝

ա) Խումբն ունի ներկա պարտականություն (իրավական կամ կառուցողական)՝ որպես անցյալ դեպքերի արդյունք.

բ) հավանական է, որ այդ պարտականությունը մարելու համար կպահանջվի տնտեսական օգուտներ մարմնավորող միջոցների արտահոսք. և

գ) պարտականության գումարը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել:

Պայմանական պարտավորությունը և պայմանական ակտիվը չեն ճանաչվում:

Չափում

Որպես պահուստ ճանաչված գումարը իրենից ներկայացնում է հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ ներկա պարտականությունը մարելու համար պահանջվող ծախսումների լավագույն գնահատականը:

Եթե ժամանակի մեջ դրամի արժեքի ազդեցությունը էական է, ապա պահուստի գումարը իրենից ներկայացնում է այն ծախսումների ներկա արժեքը, որոնք, ըստ ակնկալության, կպահանջվեն այդ պարտականությունը մարելու համար:

Ձեռչման դրույքը (կամ դրույքները) պետք է լինի այն դրույքը (կամ դրույքները)՝ առանց հաշվի առնելու հարկման ազդեցությունը, որն արտացոլում է ժամանակի մեջ դրամի արժեքի և այդ պարտավորությանը հատուկ ռիսկերի ընթացիկ շուկայական գնահատումները: Ձեռչման դրույքը չպետք է արտացոլի այն ռիսկերը, որոնց գծով դրամական միջոցների ապագա հոսքերի գնահատումներն արդեն ճշգրտվել են:

Պահուստը պետք է օգտագործվի միայն այն ծախսումների դիմաց, որոնց գծով այդ պահուստը սկզբնապես ճանաչվել էր:

4.14. Հասույթ

Չափում

Հասույթը ճանաչվում է գործարքի գնով: Գործարքի գինը այն հատուցման չափն է, որը Խումբը ակնկալում է ստանալ հաճախորդին խոստացված ապրանքների կամ ծառայությունների նկատմամբ

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

վերահսկողություն փոխանցման դիմաց, բացառությամբ երրորդ անձանց անունից հավաքագրված գումարների:

Ապրանքների վաճառք

Ապրանքների վաճառքից ստացվող հասույթը ճանաչվում է, երբ բավարարված են հետևյալ բոլոր պայմանները՝

ա) Խումբը գնորդին է փոխանցում ապրանքների սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների նշանակալի մասը.

բ) Խումբը չի պահպանում ո՛չ կառավարման շարունակական մասնակցություն, որը սովորաբար բխում է սեփականության իրավունքից, և ո՛չ էլ վաճառված ապրանքների նկատմամբ արդյունավետ վերահսկում.

գ) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը.

դ) հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն Խումբ.

ե) գործարքի հետ կապված կատարված կամ կատարվելիք ծախսումները հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Սովորաբար սեփականության հետ կապված ռիսկերի և հատույցների փոխանցումը գնորդին համընկնում է սեփականության իրավունքի կամ տիրապետման իրավունքի փոխանցման հետ:

Երբ ապրանքները վաճառվում են, դրանց հաշվեկշռային արժեքը պետք է ճանաչվի որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, երբ ճանաչվում է դրանց հետ կապված հասույթը:

Ծառայությունների մատուցում

Երբ ծառայությունների մատուցման գործարքի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, գործարքից հասույթը ճանաչվում է՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործարքի ավարտվածության աստիճանի հիման վրա: Գործարքի արդյունքը կարելի է արժանահավատորեն գնահատել, եթե բավարարվեն հետևյալ բոլոր պայմանները՝

ա) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթի գումարը.

բ) հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ.

գ) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ գործարքի ավարտվածության աստիճանը.

դ) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել գործարքի համար կատարված և գործարքն ավարտելու համար անհրաժեշտ ծախսումները:

Տոկոսներ

Տոկոսները ճանաչվում են, երբ՝

ա) հավանական է, որ գործարքի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ.

բ) հնարավոր է արժանահավատորեն չափել հասույթների գումարը:

Տոկոսը ճանաչվում է՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսի մեթոդը:

4.15. Կառուցման պայմանագրեր

Պայմանագրի հասույթը ներառում է՝

ա) պայմանագրով համաձայնեցված հասույթի նախնական գումարը.

բ) պայմանագրային աշխատանքներում փոփոխությունները, վնասապահանջները և խրախուսիչ վճարումները՝

i) այնքանով, որքանով հավանական է, որ դրանք կհանգեցնեն հասույթի.

ii) դրանք հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

Պայմանագրի ծախսումները ներառում են՝

ա) այն ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն վերաբերում են կոնկրետ պայմանագրին.

բ) այն ծախսումները, որոնք վերագրվում են ընդհանուր պայմանագրի գործունեությանը և կարող են վերագրվել տվյալ պայմանագրին.

գ) այլ ծախսումներ, որոնք, պայմանագրի պայմանների համաձայն, հատուկ գանձվում են պատվիրատուից:

Կոնկրետ պայմանագրին ուղղակիորեն վերաբերող ծախսումներն ընդգրկում են՝

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

ա) տեղամասերում աշխատողների աշխատանքային ծախսումները, ներառյալ տեղամասերում վերահսկողությունը.

բ) կառուցման աշխատանքների համար օգտագործվող նյութերի ծախսումները.

գ) պայմանագրի կատարման նպատակով օգտագործվող հիմնական միջոցների մաշվածությունը.

դ) հիմնական միջոցները և նյութերը կառուցման տեղամաս և տեղամասից տեղափոխելու ծախսումները.

ե) հիմնական միջոցների վարձակալության ծախսումները,

զ) նախագծման և տեխնիկական օժանդակության ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն կապված են տվյալ պայմանագրին.

է) թերությունների վերացման և երաշխիքային աշխատանքների կատարման համար գնահատված ծախսումները, ներառյալ սպասվող երաշխիքային ծախսումները.

ը) երրորդ կողմերի վնասապահանջները:

Այն ծախսումները, որոնք վերագրվում են ընդհանուր պայմանագրի գործունեությանը և կարող են վերագրվել կոնկրետ պայմանագրին, ընդգրկում են՝

ա) ապահովագրական վճարները.

բ) նախագծի և տեխնիկական օժանդակության ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն կապված չեն կոնկրետ պայմանագրին.

գ) կառուցման վերադիր այլ ծախսումներ:

Այսպիսի ծախսումները բաշխվում են պարբերական և խելամիտ մեթոդներով և հետևողականորեն կիրառվում են բոլոր այն ծախսումների նկատմամբ, որոնք կրում են համանման բնութագրեր: Բաշխումը հիմնված է կառուցման աշխատանքների նորմալ մակարդակի վրա: Կառուցման վերադիր այլ ծախսումներն ընդգրկում են այնպիսի ծախսումներ, ինչպիսիք են կառուցող անձնակազմի աշխատավարձի գծով տվյալների պատրաստման և մշակման ծախսումները: Ծախսումները, որոնք վերագրվում են ընդհանուր պայմանագրի գործունեությանը և կարող են բաշխվել կոնկրետ պայմանագրերին, ընդգրկում են նաև փոխառության ծախսումները:

Ծախսումները, որոնք պայմանագրի պայմանների համաձայն հատուկ գանձվում են պատվիրատուից, կարող են ներառել որոշ ընդհանուր վարչական ծախսումներ, ինչպես նաև մշակման ծախսումներ, որոնց փոխհատուցումը կարգավորվում է պայմանագրի պայմաններով:

Ծախսումները, որոնք չեն կարող վերագրվել պայմանագրի գործունեությանը կամ չեն կարող վերագրվել պայմանագրին, չեն ներառվում կառուցման պայմանագրի ծախսումների մեջ: Այսպիսի ծախսումներն ընդգրկում են՝

ա) ընդհանուր վարչական ծախսումները, որոնց փոխհատուցումը պայմանագրով նախատեսված չէ.

բ) վաճառքի ծախսումները.

գ) հետազոտության և մշակման ծախսումները, որոնց փոխհատուցումը պայմանագրով նախատեսված չէ.

դ) տվյալ պայմանագրի կատարման ընթացքում չօգտագործված հիմնական միջոցների մաշվածությունը:

Պայմանագրի ծախսումներն ընգրկում են այն ծախսումները, որոնք վերագրելի են տվյալ պայմանագրի կնքման վերաբերյալ համաձայնություն ստանալու ամսաթվից մինչև պայմանագրի վերջնական ավարտն ընկած ժամանակաշրջանին: Այնուամենայնիվ, ծախսումները, որոնք ուղղակիորեն կապված են տվյալ պայմանագրի հետ և առաջացել են մինչև պայմանագրի կնքման համաձայնություն ստանալը, ևս ներառվում են պայմանագրի ծախսումների մեջ, եթե դրանք հնարավոր է առանձնացնել և արժանահավատորեն չափել, և հավանական է, որ տվյալ պայմանագիրը կկնքվի: Երբ պայմանագրի կնքման համաձայնություն ստանալու հետ կապված ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս դրանց առաջացման ժամանակաշրջանում, դրանք չեն ներառվում պայմանագրի ծախսումների մեջ, եթե պայմանագիրը կնքվում է հետագա ժամանակաշրջանում:

Երբ կառուցման պայմանագրի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, պայմանագրի հասույթը և ծախսումները, որոնք կապված են կառուցման պայմանագրի հետ, համա-

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

պատասխանաբար ճանաչվում են որպես հասույթ և որպես ծախս՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ պայմանագրային աշխատանքների ավարտվածության աստիճանի հիման վրա: Կառուցման պայմանագրի ակնկալվող վնասը ճանաչվում է որպես ծախս անմիջապես:

Հաստատագրված գնով պայմանագրի դեպքում կառուցման պայմանագրի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, երբ բավարարվեն ստորև բերված բոլոր պայմանները՝

ա) պայմանագրի ընդհանուր հասույթը հնարավոր է արժանահավատորեն չափել:

բ) հավանական է, որ պայմանագրի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ:

գ) հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ հնարավոր է արժանահավատորեն չափել և՛ պայմանագրի ավարտման համար անհրաժեշտ ծախսումները, և՛ պայմանագրի ավարտվածության աստիճանը:

դ) հնարավոր է հստակորեն որոշել և արժանահավատորեն չափել պայմանագրին վերագրվող ծախսումներն այնպես, որ հնարավոր լինի փաստացի կատարված պայմանագրի ծախսումները համեմատել նախորդ գնահատումների հետ:

Ծախսում գումարած պայմանագրի դեպքում կառուցման պայմանագրի արդյունքը հնարավոր է արժանահավատորեն գնահատել, երբ բավարարվեն ստորև բերված բոլոր պայմանները՝

ա) հավանական է, որ պայմանագրի հետ կապված տնտեսական օգուտները կհոսեն դեպի Խումբ:

բ) տվյալ պայմանագրին վերագրվող ծախսումները՝ անկախ այն հանգամանքից՝ դրանք փոխհատուցվող են, թե ոչ, հնարավոր է հստակորեն որոշել և արժանահավատորեն չափել:

Երբ կառուցման պայմանագրի արդյունքները հնարավոր չէ արժանահավատորեն գնահատել՝

ա) հասույթը պետք է ճանաչվի միայն պայմանագրի փաստացի այն ծախսումների չափով, որոնք հավանական է, որ կփոխհատուցվեն:

բ) պայմանագրի ծախսումները պետք է ճանաչվեն որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում կատարվել են:

Երբ հավանական է, որ պայմանագրի ծախսումների հանրագումարը կգերազանցի պայմանագրի հասույթի հանրագումարին, ակնկալվող վնասը ճանաչվում է որպես ծախս անմիջապես:

Պայմանագրի աշխատանքների ավարտվածության աստիճանը որոշվում է պայմանագրի աշխատանքների ֆիզիկական ավարտվածության աստիճանից ելնելով:

Ավարտվածության տոկոսի մեթոդը կիրառվում է կուտակային հիմունքով՝ յուրաքանչյուր հաշվառման ժամանակաշրջանում պայմանագրի հասույթի և ծախսումների ընթացիկ գնահատումների նկատմամբ:

4.16. Փոխառության ծախսումներ

Ճանաչում

Փոխառության ծախսումները, որոնք անմիջականորեն կապված են որակավորվող ակտիվի ձեռք բերման, կառուցման կամ արտադրության հետ, կապիտալացվում են որպես տվյալ ակտիվին վերագրվող ծախսումների (ինքնարժեքի) մի մաս: Մնացած այլ դեպքերում փոխառության ծախսումները ճանաչվում են որպես ծախս այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում կատարվում (հաշվեգրվում) են:

Կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումներ

Այնքանով, որքանով Խումբը միջոցները բացառապես փոխ է առնում որակավորվող ակտիվ ձեռք բերելու նպատակով, փոխառության ծախսումների գումարը, որը ենթակա է այդ ակտիվի վրա կապիտալացման, Խումբը որոշում է որպես փոխառության փաստացի ծախսումներ, որոնք առաջանում են այդ փոխառությունից տվյալ ժամանակաշրջանում՝ հանած այդ փոխառու միջոցների ժամանակավոր ներդրումից ստացվող ցանկացած եկամուտ:

Այնքանով, որքանով Խումբը միջոցները փոխ է առնում ընդհանուր նպատակներով և օգտագործում է որակավորվող ակտիվի ձեռքբերման (կառուցման, արտադրության) նպատակով, Խումբը կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումների գումարը որոշում է՝ այդ ակտիվի գծով ծախսերի նկատմամբ կիրառելով կապիտալացման դրույթը: Կապիտալացման դրույթը տվյալ ժամանակաշրջանի ընթացքում Խմբի չմարված փոխառություններին վերաբերող փոխառության ծախսումների միջին կշռված մեծությունն է, բացառությամբ այն փոխառությունների, որոնք բացառապես կատարվել են որակավորվող

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

ակտիվի ձեռքբերման (կառուցման, արտադրության) նպատակով: Մի ժամանակաշրջանում կապիտալացված փոխառության ծախսումների գումարը չպետք է գերազանցի այդ ժամանակաշրջանում կատարված փոխառության ծախսումներին:

Կապիտալացման մեկնարկը

Խումբը սկսում է փոխառության ծախսումների կապիտալացումը՝ որպես որակավորվող ակտիվի արժեքի մաս, մեկնարկի ամսաթվին: Կապիտալացման համար մեկնարկի ամսաթիվը այն ամսաթիվն է, երբ Խումբը առաջին անգամ բավարարում է հետևյալ բոլոր պայմանները՝

ա) ակտիվի համար կատարում է ծախքեր.

բ) կատարում է փոխառության ծախսումներ. և

գ) ձեռնարկում է այն աշխատանքները, որոնք անհրաժեշտ են՝ ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նախատեսված վիճակի բերելու համար:

Կապիտալացման դադարեցումը

Խումբը դադարեցնում է փոխառության ծախսումների կապիտալացումը, երբ որակավորվող ակտիվը օգտագործման կամ վաճառքի նախատեսված վիճակի բերելու համար անհրաժեշտ աշխատանքներն ըստ էության կատարված են:

Երբ Խումբը որակավորվող ակտիվի կառուցումն ավարտում է մաս-մաս, և յուրաքանչյուր մաս պատրաստ է օգտագործման, երբ այլ մասերում կառուցումը դեռևս շարունակվում է, փոխառության ծախսումների կապիտալացումը այդ մասի համար դադարեցնում է, երբ այդ մասն իր նախատեսված օգտագործման կամ վաճառքի նպատակով պատրաստելու համար անհրաժեշտ բոլոր աշխատանքներն ըստ էության ավարտված են:

4.17. Արտարժույթի փոխանակման փոխարժեքի փոփոխությունների հետևանքներ**Ֆունկցիոնալ արժույթ**

Ֆունկցիոնալ արժույթը որոշելիս Խումբը հաշվի է առնում ստորև նշված գործոնները՝

ա) արժույթը՝

-որը հիմնականում ազդում է ապրանքների և ծառայությունների վաճառքի գների վրա (հաճախ այն արժույթը, որով իր ապրանքների և ծառայությունների վաճառքի գները սահմանվում և հաշվարկները կատարվում են). և

-այն երկրի արժույթը, որի մրցակցային գործոններն ու կանոններն են հիմնականում որոշում իր ապրանքների և ծառայությունների վաճառքի գները.

բ) արժույթ, որը հիմնականում ազդում է ապրանքների մատակարարման կամ ծառայությունների մատուցման համար անհրաժեշտ աշխատուժի, նյութական և այլ ծախսումների վրա (նշվածը հաճախ այն արժույթն է, որով նման ծախսումները սահմանվում և կատարվում են):

Խմբի ֆունկցիոնալ արժույթը ՀՀ դրամն է:

Սկզբնական ճանաչում

Արտարժույթով գործառնությունը սկզբնապես ճանաչման պահին հաշվառվում է ֆունկցիոնալ արժույթով՝ արտարժույթի գումարի նկատմամբ կիրառելով ֆունկցիոնալ արժույթի և արտարժույթի միջև գործառնության ամսաթվի դրությամբ սփոթ փոխանակման փոխարժեքը:

Որպես սփոթ փոխանակման փոխարժեք ընդունվում է արժույթային շուկայում ձևավորված արտարժույթների միջին փոխարժեքը՝

	31.12.2019	31.12.2018
	ՀՀ դրամ	ՀՀ դրամ
1 ԱՄՆ դոլար	479.70	483.75
1 Եվրո	537.26	553.65
1 Ռուբլի	7.77	6.97

Հաջորդող հաշվետու ժամանակաշրջանների վերջի դրությամբ տեղեկատվության ներկայացում
Յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջին՝

ա) արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով փակման փոխարժեքը.

բ) սկզբնական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում (ներկայացվում) են գործառնության ամսաթվի փոխանակման փոխարժեքով և

գ) իրական արժեքով չափվող արտարժույթով ոչ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում (ներկայացվում) են իրական արժեքի որոշման օրվա փոխանակման փոխարժեքով:

Փոխարժեքային տարբերությունների ճանաչումը

Փոխարժեքային տարբերությունները, որոնք առաջանում են դրամային հոդվածների մարման արդյունքում, կամ երբ դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են մի փոխարժեքով, որը տարբերվում է տվյալ հաշվետու ժամանակաշրջանում դրանց սկզբնապես ճանաչման կամ նախորդ ֆինանսական հաշվետվություններում վերահաշվարկման փոխարժեքից, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում այն ժամանակաշրջանում, որում դրանք առաջացել են, բացառությամբ՝

- Դրամային հոդվածի հետ կապված փոխարժեքային տարբերությունները, որոնք կազմում են արտերկրյա ստորաբաժանումում հաշվետու կազմակերպության կատարած գուտ ներդրման մի մասը, կոնկրետ իրավիճակից ելնելով, ճանաչվում են Ընկերության առանձին ֆինանսական հաշվետվությունների կամ արտերկրյա ստորաբաժանման անհատական ֆինանսական հաշվետվությունների շահույթում կամ վնասում: Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում, երբ արտերկրյա ստորաբաժանումը դուստր կազմակերպություն է, այդպիսի փոխարժեքային տարբերությունները սկզբնապես ճանաչվում են այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում և սեփական կապիտալից վերադասակարգվում են որպես գուտ ներդրման օտարումից շահույթ կամ վնաս:

4.18. Շահութահարկ

Ընթացիկ հարկ

Ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների համար ընթացիկ հարկային պարտավորությունները (ակտիվները) չափվում են այն գումարով, որն ակնկալվում է, որ կվճարվի բյուջե (կփոխհատուցվի բյուջեից)՝ կիրառելով հարկերի դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Հետաձգված հարկ

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնք ակնկալվում է, որ կիրառման մեջ կլինեն ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում:

Այլ տեղեկատվության բացակայության դեպքում Խումբը կիրառում է 20% դրույք՝ հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների և օգտագործվող նվազեցվող (հանվող) ժամանակավոր տարբերությունների նկատմամբ:

Հետաձգված հարկային ակտիվները և պարտավորությունները չեն գեղջվում (դիսկոնտավորվում):

Հետաձգված հարկային ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ստուգվում (վերանայվում) է: Խումբը նվազեցնում է հետաձգված հարկային ակտիվի հաշվեկշռային արժեքն այն չափով, որքանով որ այլևս հավանական չէ, որ կստանա բավարար հարկվող շահույթ, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել: Ցանկացած այդպիսի նվազեցում վերականգնվում է այն չափով, որքանով որ հավանական է դառնում բավարար հարկվող շահույթի ստացումը:

Եկամուտ կամ ծախս ներկայացում

Ընթացիկ և հետաձգված հարկերը պետք է ճանաչվեն որպես եկամուտ կամ ծախս և ներառվեն տվյալ ժամանակաշրջանի շահույթի կամ վնասի մեջ, բացառությամբ հարկի այն մասի, որոնք վերաբերում են այն հոդվածներին, որոնք, նույն կամ տարբեր ժամանակաշրջանում, ճանաչված են՝

(ա) այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում՝ պետք է ճանաչվեն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում.

(բ) ուղղակիորեն սեփական կապիտալում՝ պետք է ճանաչվեն ուղղակիորեն սեփական կապիտալում:

Խումբը շահույթ կամ վնասի, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի և սեփական կապիտալի հոդվածները ներկայացնում է՝ հանելով համապատասխան հարկային հետևանքները:

Հաշվանցում

Խումբը ընթացիկ հարկային ակտիվները և ընթացիկ հարկային պարտավորությունները հաշվանցում է այն և միայն այն դեպքում, եթե՝

ա) ունի ճանաչված գումարները հաշվանցելու իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, և՝

բ) մտադիր է՝ կամ հաշվարկն իրականացնել (ակտիվը կամ պարտավորությունը մարել) գուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվը և մարել պարտավորությունը միաժամանակ:

Խումբը հետաձգված հարկային ակտիվը և հետաձգված հարկային պարտավորությունը հաշվանցում է այն և միայն այն դեպքում, եթե՝

ա) ունի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք հաշվանցելու հետաձգված հարկային ակտիվները հարկային պարտավորությունների դիմաց, և՝

բ) հետաձգված հարկային ակտիվը և հետաձգված հարկային պարտավորությունը վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից՝

I. նույն հարկատուից (հարկվող միավորից), կամ՝

II. տարբեր հարկատուներից, որոնք մտադիր են կամ մարել ընթացիկ հարկային պարտավորությունները և ակտիվները գուտ հիմունքով, կամ իրացնել ակտիվները և մարել պարտավորությունները միաժամանակ՝ յուրաքանչյուր ապագա ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում ակնկալվում է հետաձգված հարկային պարտավորությունների և ակտիվների զգալի գումարների մարում կամ փոխհատուցում:

4.19. Սխալներ

Խումբը ուղղում է նախորդող ժամանակաշրջանի էական սխալները հետընթաց (բացառությամբ երբ անիրագործելի է կոնկրետ ժամանակաշրջանի վրա սխալի հետևանքների կամ դրա կուտակային հետևանքների որոշումը) դրանց հայտնաբերումից հետո հրապարակման համար հաստատված առաջին ֆինանսական հաշվետվությունների փաթեթում՝

ա) վերահաշվարկելով ներկայացված այն նախորդող ժամանակաշրջանի (ժամանակաշրջանների) համեմատելի գումարները, որոնցում տեղի է ունեցել սխալը, կամ

բ) եթե սխալը տեղի է ունեցել նախքան մինչև ներկայացված ամենավաղ ժամանակաշրջանը, ապա ակտիվների, պարտավորությունների և սեփական կապիտալի սկզբնական մնացորդները վերահաշվարկելով ներկայացված նախորդող ամենավաղ ժամանակաշրջանի համար:

4.20. Հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխություններ

Հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխության հետևանքը, բացառությամբ ստորև շարադրվածի, ճանաչվում է առաջընթաց՝ արտացոլվելով շահույթի կամ վնասի մեջ՝

ա) փոփոխման ժամանակաշրջանում, եթե փոփոխությունն ազդում է միայն տվյալ ժամանակաշրջանի վրա, կամ

բ) փոփոխման ժամանակաշրջանում և հետագա ժամանակաշրջաններում, եթե փոփոխությունը երկուսի վրա էլ ազդում է:

Այնքանով, որքանով հաշվապահական հաշվառման գնահատման փոփոխությունն առաջացնում է ակտիվների և պարտավորությունների փոփոխություն կամ առնչվում է սեփական կապիտալի որևէ հոդվածի հետ, այն ճանաչվում է համապատասխան ակտիվի, պարտավորության կամ սեփական կապիտալի հոդվածի հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտման միջոցով՝ փոփոխության ժամանակաշրջանում:

Այն դեպքերում, երբ դժվար է տարբերակել հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխությունը հաշվապահական հաշվառման գնահատման փոփոխությունից, այն դիտվում է որպես հաշվառման գնահատման փոփոխություն՝ համապատասխան բացահայտմամբ:

4.21. Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունում փոփոխություններ

Խումբը փոփոխում է հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը միայն այն դեպքում, եթե այդ փոփոխությունը՝

ա) պահանջվում է որևէ ՖՀՄՄ-ով, կամ

բ) հանգեցնում է ֆինանսական հաշվետվություններում Խմբի ֆինանսական վիճակի, ֆինանսական արդյունքների և դրամական հոսքերի վրա գործառնությունների, այլ դեպքերի և իրադարձությունների ազդեցության վերաբերյալ առավել արժանահավատ և տեղին (ռելևանտ) տեղեկատվության ներկայացմանը:

Եթե Խումբը հաշվապահական հաշվառման նոր քաղաքականությունը կիրառում է հետընթաց, ապա հաշվապահական հաշվառման նոր քաղաքականությունը կիրառում է նախորդող ժամանակաշրջանների համադրելի տեղեկատվության նկատմամբ՝ հետ գնալով այնքան ժամանակաշրջան, որքան քաղաքականության հետընթաց կիրառումը իրագործելի է: Հետընթաց կիրառությունը նախորդող ժամանակաշրջանի նկատմամբ իրագործելի չէ, քանի դեռ հնարավոր չէ որոշել այդ ժամանակաշրջանի ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվության սկզբնական և վերջնական մնացորդների կուտակային հետևանքը: Ճշգրտման հանրագումարը, որը վերաբերում է ֆինանսական հաշվետվություններում ներկայացված ժամանակաշրջաններին նախորդող ժամանակաշրջաններին, վերագրվում է ամենավաղ ժամանակաշրջանում ներկայացված սեփական կապիտալի յուրաքանչյուր ազդեցություն կրած բաղադրիչի սկզբնական մնացորդին: Սովորաբար, ճշգրտումը վերագրվում է չբաշխված շահույթին: Այնուամենայնիվ, ճշգրտումը կարող է վերագրվել սեփական կապիտալի մեկ այլ բաղադրիչի (օրինակ՝ մեկ այլ ՖՀՄՄ-ի պահանջները բավարարելու նպատակով):

Երբ Խմբի համար անիրագործելի է հաշվապահական հաշվառման նոր քաղաքականությունը կիրառել հետընթաց՝ բոլոր նախորդող ժամանակաշրջանների նկատմամբ նոր քաղաքականության կիրառման կուտակային հետևանքը որոշելու անկարողության պատճառով, ապա Խումբը նոր քաղաքականությունը կիրառում է առաջընթաց՝ հնարավոր ամենավաղ ժամանակաշրջանից սկսած: Այդ դեպքում Խումբը հաշվի չի առնում ակտիվների, պարտավորությունների և սեփական կապիտալի՝ մինչ այդ ամսաթիվն առաջացող կուտակային ճշգրտման բաժինը: Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության փոփոխություն թույլատրվում է, եթե նույնիսկ հնարավոր չէ այդ քաղաքականությունը առաջընթաց կիրառել ցանկացած նախորդող ժամանակաշրջանի համար:

4.22. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Խումբը ճշգրտում է իր ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարները՝ հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած ճշգրտող դեպքերն արտացոլելու նպատակով:

Խումբը չի ճշգրտում իր ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարները՝ հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցած չճշգրտող դեպքերն արտացոլելու նպատակով:

Եթե շահաբաժինները առաջադրվում կամ հայտարարվում են հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո, Խումբը չի ճանաչում այդ շահաբաժինները որպես պարտավորություն՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի դրությամբ:

5. Հաշվապահական կարևոր դատողությունները և գնահատման անորոշության հիմնական աղբյուրները

ՖՀՄՄ-ներին համապատասխան ֆինանսական հաշվետվությունների կազմումը ղեկավարությունից պահանջում է կատարել դատողություններ, գնահատումներ և ենթադրություններ, որոնք նշանակալի ազդեցություն են թողնում ֆինանսական հաշվետվություններում ճանաչված գումարների վրա: Գնահատումները և հիմքում ընկած ենթադրությունները վերանայվում են:

Անընդհատության սկզբունք. Ղեկավարությունը պատրաստել է սույն ֆինանսական հաշվետվությունները անընդհատության սկզբունքի հիման վրա: Ղեկավարության այս դատողությունները հիմնված են Ընկերության ֆինանսական վիճակի, ընթացիկ պլանների, գործառնությունների շահութաբերության և ֆինանսական ռեսուրսների մատչելիության, ինչպես նաև

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Ընկերության ապագա գործունեության նկատմամբ մակրոտնտեսական վերջին փոփոխությունների ազդեցության վերլուծության հիման վրա:

Փոխկապակցված անձանց հետ գործարքների սկզբնական ճանաչում. Բնականոն գործունեության ընթացքում Ընկերությունը ունենում է գործարքներ իր կապակցված կողմերի հետ: ՖՀՄՍ 9 պահանջում է ֆինանսական գործիքների նախնական ճանաչում՝ հիմնվելով իրենց իրական արժեքների վրա: Դատողությունը կիրառվում է որոշելու, թե արդյոք գործարքները գնահատվում են շուկայական կամ ոչ շուկայական տոկոսադրույքներով, երբ առկա չէ ակտիվ շուկա նման գործարքների համար: Դատողության համար հիմք է հանդիսանում չկապակցված կողմերի հետ նման տեսակի գործարքների գնահատումը և արդյունավետ տոկոսադրույքի վերլուծությունը:

Անկալվող պարտքային կորուստների չափում. Անկալվող պարտքային կորուստների չափումը կարևոր գնահատում է, որը իրականացվում է մեթոդաբանության, մոդելների և բազային տվյալների օգտագործմամբ: Հետևյալ բաղադրիչները զգալի ազդեցություն ունեն պարտքային կորուստների գնահատված պահուստի վրա՝ դեֆոլտի որոշումը, պարտքային ռիսկի էական աճը, դեֆոլտի հավանականությունը, դեֆոլտի ենթարկվածությունը ռիսկին և դեֆոլտի դեպքում կորստի գումարը, ինչպես նաև մակրոտնտեսական սցենարների մոդելները:

Պարտքային ռիսկի էական աճ. Պարտքային ռիսկի էական աճի փաստման համար Ընկերությունը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ֆինանսական գործիքի ժամկետի ընթացքում դեֆոլտի սկսվելու ռիսկը համեմատում է սկզբնական ճանաչման ամսաթվի դրությամբ դեֆոլտի սկսվելու ռիսկի հետ: Գնահատման գործընթացը դիտարկում է պարտքային ռիսկի հարաբերական աճը, այլ ոչ թե հաշվետու ամսաթվի դրությամբ պարտքային ռիսկի կոնկրետ մակարդակը:

6. Նոր և փոփոխված ՖՀՄՍ-ները

- **ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություններ».** Այս ստանդարտը փոխարինում է «Վարձակալություններ» ՀՀՄՍ 17-ին: Նոր ստանդարտը սահմանում է վարձակալության ճանաչման, չափման, ներկայացման և բացահայտման սկզբունքները: Բոլոր վարձակալությունների արդյունքում վարձակալը ձեռք է բերում ակտիվի օգտագործման իրավունք հենց վարձակալության սկզբից, և եթե վարձակալության վճարները կատարվում են ժամանակի ընթացքում, նաև ձեռք է բերում ֆինանսավորում: Հետևաբար, ՖՀՄՍ 16-ը վերացնում է վարձակալության դասակարգումը՝ որպես գործառնական վարձակալություն կամ ֆինանսական վարձակալություն, ինչպես պահանջվում է ՀՀՄՍ 17-ով, և փոխարենը ներկայացնում է վարձակալի մոտ հաշվապահական հաշվառման միասնական մոդել: Վարձակալը պետք է ճանաչի ա) ակտիվներ և պարտավորություններ բոլոր այն վարձակալությունների համար, որոնց ժամկետը 12 ամսից ավել է, բացառությամբ եթե հիմքում ընկած ակտիվն ունի փոքր արժեք, և բ) վարձակալած ակտիվի մաշվածությունը շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի հաշվետվությունում վարձակալության գծով պարտավորության տոկոսային ծախսից առանձին: ՖՀՄՍ 16-ը հիմնականում պահպանում է վարձատուի հաշվապահական հաշվառման ՀՀՄՍ 17-ի պահանջները: Հետևաբար, վարձատուն չարունակում է դասակարգել վարձակալությունը՝ որպես գործառնական վարձակալություն կամ ֆինանսական վարձակալություն, և հաշվառել այս երկու տեսակի վարձակալությունները տարբեր ձևով:

- **ՖՀՄՍ 17 «Ապահովագրության պայմանագրեր».** ՖՀՄՍ 17-ը փոխարինում է ՖՀՄՍ 4-ին, որը թույլ է տալիս ընկերություններին շարունակել օգտագործել ապահովագրության պայմանագրերի հաշվառման առկա պրակտիկան, որի արդյունքում ներդրողներին դժվար էր համեմատել և հակադրել մնացած ցուցանիշներով նմանատիպ ապահովագրական ընկերությունների ֆինանսական արդյունքները: ՖՀՄՍ 17-ը հանդիսանում է միասնական սկզբունքների վրա հիմնված ստանդարտ՝ արտացոլելու ապահովագրության պայմանագրերի բոլոր տեսակներն, այդ թվում՝ ապահովագրողի վերաապահովագրման պայմանագրերը: Սույն ստանդարտը սահմանում է ապահովագրության պայմանագրերի խմբերի ճանաչում և չափում ըստ (i) ռիսկի գործոնով ճշգրտված ապագա դրամական

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

հոսքերի ընթացիկ արժեքի (պայմանագրերի կատարման գծով դրամական հոսքեր), որը հաշվի է առնում պայմանագրերի կատարման գծով դրամական հոսքերի վերաբերյալ առկա ամբողջ տեղեկատվությունը, որն իր հերթին համապատասխանում է շուկայական դիտելի տեղեկատվությանը, գումարած (եթե սույն արժեքն իրենից ներկայացնում է ակտիվ) կամ հանած (եթե սույն արժեքն իրենից ներկայացնում է պարտավորություն) (ii) պայմանագրերի խմբում չկրած շահույթի գումարը (պայմանագրով սահմանված ծառայության մարժա):

Ապահովագրողները պետք է ճանաչեն ապահովագրության պայմանագրերի խմբից շահույթն այն ժամանակահատվածում, որի ընթացքում նրանք տրամադրում են ապահովագրական ծածկույթ, ինչպես նաև այն ժամանակ, երբ նրանք ազատվում են ռիսկից: Եթե պայմանագրերի խումբը հանդիսանում կամ դառնում է վնասաբեր, կազմակերպությունը պետք է անմիջապես ճանաչի վնասը: Նոր ստանդարտն էական ազդեցություն չի ունենա Ընկերության հաշվետվություններին վրա:

- «Աստղիացված կազմակերպություններում և համատեղ ձեռնարկումներում երկարաժամկետ ներդրումներ» – փոփոխություններ ՀՀՄՄ 28-ում. Փոփոխությունները վերաբերում են ՖՀՄՄ 10-ի և ՀՀՄՄ 28-ի պահանջների միջև անհամապատասխանությունները ներդրողի աստղիացված կազմակերպությանը կամ համատեղ ձեռնարկմանը ակտիվների վաճառքի կամ ներդրման վերաբերյալ: Փոփոխությունների հիմնական ազդեցությունն այն է, որ օգուտը կամ վնասը ամբողջությամբ ճանաչվում է, եթե գործարքը վերաբերում է բիզնես միավորմանը: Եթե ակտիվները բիզնես միավորում չեն կազմում, նույնիսկ եթե այդ ակտիվները պատկանում են դուստր ձեռնարկությանը, ապա ճանաչվում է օգուտի կամ վնասի միայն մի մասը:

- «Տարեկան բարելավումներ. 2015-2017 թվիկ». Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 3-ում, ՖՀՄՄ 11-ում, ՀՀՄՄ 12-ում և ՀՀՄՄ 23-ում.

- Պլանի փոփոխություն, կրճատում կամ վերջնահաշվարկ – փոփոխություններ ՀՀՄՄ 19-ում.

- Բացասական հատույցով կանխավճարի հատկանիշներ - Փոփոխություններ ՖՀՄՄ 9-ում.

- ՖՀՄՄՄԿՄ 23 «Շահութահարկի հաշվառման մոտեցման անորոշություն». ՀՀՄՄ 12-ը սահմանում է, թե ինչպես հաշվառել ընթացիկ և հետաձգված հարկերը, սակայն չի սահմանում անորոշության ազդեցության արտացոլման կարգը: Մեկնաբանությունը պարզաբանում է, թե ինչպես ՀՀՄՄ 12-ում պետք է կիրառել հաշվառման և չափման պահանջները, երբ առկա է շահութահարկի հաշվառման մոտեցման անորոշություն: Ընկերությունը պետք է որոշի, թե արդյոք հարկավոր է դիտարկել յուրաքանչյուր հարկային անորոշությունն առանձին կամ մեկ և ավելի հարկային անորոշությունների հետ միասին՝ կախված նրանից, թե որ մոտեցումն է թույլ տալիս լավագույնս կանխատեսել անորոշության լուծումը: Ընկերությունը պետք է ենթադրի, որ հարկային մարմինը կստուգի այն գումարները, որոնք նա իրավունք ունի ստուգելու և այդ ստուգումները կատարելիս՝ կունենա համապատասխան տեղեկություններին վերաբերող ամբողջական տեղեկատվություն:

Եթե ընկերությունը եզրահանգում է, որ քիչ հավանական է, որ հարկային մարմինը կընդունի անորոշ հարկային մոտեցումն, անորոշության ազդեցությունը պետք է արտացոլվի՝ որոշելիս հարկվող շահույթը կամ վնասը, հարկային բազաները, չօգտագործված հարկային վնասները, չօգտագործված հարկային զեղչերը կամ հարկային դրույքաչափերը որոշելիս, օգտագործելով կամ ամենահավանական գումարը կամ ակնկալվող արժեքը՝ կախված նրանից, թե ընկերությունը որ մեթոդն է համարում առավել նպատակահարմար լավագույնս կանխատեսելու անորոշության լուծումը: Ընկերությունը պետք է արտացոլի մեկնաբանության համար անհրաժեշտ դատողությունների կամ գնահատման վրա ազդեցություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների կամ նոր տեղեկությունների փոփոխությունը՝ որպես հաշվապահական հաշվառման գնահատումների փոփոխություն: Փաստերի և հանգամանքների փոփոխության կամ նոր տեղեկությունների օրինակները, որոնք կարող են հանգեցնել դատողության կամ գնահատման վերազնահատմանը, ներառում են, սակայն չեն սահմանափակվում, հարկային մարմնի կողմից իրականացվող ստուգումներով կամ գործողություններով, հարկային մարմնի կողմից սահմանված կանոնների փոփոխություններով կամ հարկային մարմնի՝ հարկային մոտեցման ստուգման

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

կամ վերստուգման իրավասության ժամկետը լրանալով: Հարկային մարմինների՝ հաշվառման մոտեցման հետ համաձայնության կամ անհամաձայնության բացակայությունն, այլ փաստերի բացակայության դեպքում, ամենայն հավանականությամբ, իրենից չի ներկայացնի մեկնաբանության համար անհրաժեշտ դատողությունների կամ գնահատման վրա ազդեցություն ունեցող փաստերի և հանգամանքների կամ նոր տեղեկությունների փոփոխություն:

- *Հակաանության սահմանում – փոփոխություններ ՀՀՄՄ 1-ում և ՀՀՄՄ 8-ում:*

«Հաշվապահական հաշվառման մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն՝ նոր և փոփոխված ստանդարտները պետք է կիրառվեն 2021 թվականի հունվարի 1-ին կամ դրանից հետո սկսվող տարեկան հաշվետու ժամանակաշրջանների համար. Ավելի վաղ կիրառումը թույլատրվում է:

7. Հիմնական միջոցներ

‘000 դրամ	Շենքեր	Կառուցվածքներ	Մեքենաներ և սարքավորումներ	Տրանսպորտային միջոցներ	Արտադրական գույք, տնտեսական գույք, գործիքներ	Այլ հիմնական միջոցներ	Հողամասեր	Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցներ	Ընդամենը
Սկզբնական արժեք									
31 դեկտեմբեր 2018թ.	975,202	47,241	2,878,250	1,649,079	73,510	58,981	496,761	6,189	6,185,213
Զեռքբերում	-	6,189	49,931	4,818	3,845	-	-	-	64,783
Վերագնահատումից աճ	-	-	836,462	-	-	-	-	-	836,462
Վերագնահատումից նվազում	(413,039)	(36,501)	(1,291,974)	-	(262)	-	(116,638)	-	(1,858,414)
Դուրսգրում	(6,002)	(2,657)	(26,547)	(37,787)	(869)	-	(34,805)	(6,189)	(114,856)
31 դեկտեմբեր 2019թ.	556,161	14,272	2,446,122	1,616,110	76,224	58,981	345,318	-	5,113,188
Կուտակված մաշվածություն									
31 դեկտեմբեր 2018թ.	251,396	26,606	2,165,358	1,067,228	55,655	44,754	-	-	3,610,997
Տարեկան մաշվածություն	22,690	2,874	309,955	169,049	7,138	3,893	-	-	515,599
Վերագնահատումից աճ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Վերագնահատումից նվազում	(251,748)	(25,999)	(1,291,974)	-	(185)	-	-	-	(1,569,906)
Դուրս գրված ակտիվների գծով կուտակված մաշվածություն	(108)	(814)	(23,746)	(33,365)	(863)	-	-	-	(58,896)
31 դեկտեմբեր 2018թ.	22,230	2,667	1,159,593	1,202,912	61,745	48,647	-	-	2,497,794
Հաշվեկշռային արժեք									
31 դեկտեմբեր 2018թ.	723,806	20,635	712,892	581,851	17,855	14,227	496,761	6,189	2,574,216
31 դեկտեմբեր 2019թ.	533,931	11,605	1,286,529	413,198	14,479	10,334	345,318	-	2,615,394

Մաշվածություն

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Ծանոթ.</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝		515,599	523,743
□ արտադրական նշանակության	21	494,246	506,006
□ վարչական նշանակության		21,353	17,737

Հաշվապահական հաշվառման գնահատումներում փոփոխություններ եղել են:

Գրավադրում

Վարկային պայմանագրերի շրջանակներում գրավադրված է ընկերության վարչական շենքը:
 Հիմնական միջոցների սեփականության իրավունքի այլ սահմանափակումներ չկան:

Այլ

Դեռևս օգտագործման մեջ գտնվող, սակայն լրիվ մաշված հիմնական միջոցների համախառն հաշվեկշռային արժեքը կազմում է 240,073 հազար դրամ (31.12.2018թ-ին՝ 1,094,104 հազար դրամ):

01.01.2019թ. դրությամբ իրականացվել է հիմնական միջոցների վերագնահատում՝ անկախ գնահատողի կողմից ներկայացված գնահատման հաշվետվությունների հիման վրա: Վերագնահատման արդյունքում շենքերի, կառուցվածքների, հողամասերի և արտադրական-տնտեսական գույքի հաշվեկշռային արժեքները նվազել են, իսկ մեքենաառքավորումների հաշվեկշռային արժեքը ավելացել:

Հիմնական միջոցների ձեռք բերման պայմանագրային հանձնառություններ չկան:

8. Փոխառություններ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2019թ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	948,174	1,309,321
┐ երկարաժամկետ փոխառություններ, որից՝	875,369	1,187,645
<i>կապակցված կողմերի գծով</i>	<i>741,851</i>	<i>769,458</i>
□ կարճաժամկետ փոխառություններ, որից	72,805	121,676
<i>կապակցված կողմերի գծով</i>	<i>52,112</i>	<i>103,914</i>

Փոխառությունները տրամադրվել են տոկոսով և անտոկոս: Սկզբնական ճանաչման պահին փոխառությունները չափվել են իրական արժեքով, սկզբնական ճանաչումից հետո՝ ամորտիզացված արժեքով: Սկզբնական ճանաչման պահին տրված անտոկոս փոխառությունների գումարի զեղչումը (իրական արժեք) իրականացվել է 12% տարեկան տոկոսադրույքով: Զեղչումից առաջացած գուտ արդյունքը ճանաչվել է սեփական կապիտալում, իսկ տոկոսային եկամուտը՝ շահույթ (վնասում) (ծանոթ. 23):

9. Պաշարներ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2019թ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	490,438	327,726
┐ շինանյութ	165,517	134,187
┐ վառելանյութ	25,629	21,349

└ պահեստամաս	64,974	61,410
└ արտադրանք	44,279	58,114
└ ապրանքներ	158,343	20,933

2019թ. որպես ծախս ճանաչված պաշարների հաշվեկշռային արժեքը կազմել է 1,079,148 հազար դրամ (2018թ.-ին՝ 954,863 հազար դրամ):

10. Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2019թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	694,226	1,159,263
□ կատարված շին. աշխատանքներից, որից՝ <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	642,473 239,676	1,111,787 556,177
□ պաշարների վաճառքից, որից՝ <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	24,496 4,306	2,104 364
□ գործառնական վարձակալությունից, որից՝ <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	22,090 17,244	37,863 36,019
□ հիմնական միջոցների վաճառքից <i>կապակցված կողմերի գծով</i>	5,100 -	7,039 1,104

11. Դրամական միջոցներ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2019թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	304,925	396,199
└ դրամարկղում	3,225	3,001
└ բանկում՝ արժույթով	301,571	391,453
└ բանկում՝ արտարժույթով	-	1,597

Ընկերությունը պարտավորվել է իր բանկային հաշիվներին առկա դրամական միջոցներով, ինչպես նաև սեփականության իրավունքով իրեն պատկանող ամբողջ գույքով պատասխանություն կրել բանկային երաշխիք տրամադրելու մասին պայմանագրով ստանձնած հիմնական պարտավորությունների համար:

12. Այլ ընթացիկ ակտիվներ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2019թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	32,652	41,920
□ աշխատավարձի գծով կանխավճար	31,687	41,288

13. Սեփական կապիտալ

Սեփական կապիտալը (զուտ ակտիվները) ձևավորված է կանոնադրական կապիտալից (թողարկված և տեղաբաշխված (վճարված) կապիտալ), չբաշխված շահույթից (վնասից)՝ ներառյալ հաշվետու տարվա (ժամանակաշրջանի) ֆինանսական արդյունքը և շահաբաժնի կանխավճարը, պահուստային կապիտալից (հիմնադրամից): Սեփական կապիտալում է ներառվում նաև բաժնետերերին ու նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպություններին տրված ու ստացված անտոկոս կամ շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով փոխառությունների սկզբնական չափումից առաջացած զուտ արդյունքը (սեփական կապիտալի այլ տարրեր):

Կանոնադրական կապիտալ

Կանոնադրական կապիտալը կազմվել է բաժնետերերի ձեռք բերած հասարակ (սովորական) բաժնետոմսերի անվանական արժեքից: Ցուրաքանչյուր հասարակ (սովորական) բաժնետոմս տալիս է իր սեփականատեր հանդիսացող բաժնետիրոջը միևնույն իրավունքներ:

Խմբի կանոնադրական կապիտալը կազմում է 51,130,000 (հիսունմեկ միլիոն հարյուր երեսուն հազար դրամ) ՀՀ դրամ, որը կազմում է 20,452 հատ սովորական բաժնետոմս, մեկ բաժնետոմսի անվանական արժեքը կազմում է 2,500 դրամ: Կանոնադրական կապիտալի բոլոր բաժնեմասերը տեղաբաշխված են և վճարված: Հաշվետու տարում կանոնադրական կապիտալի փոփոխություն տեղի չի ունեցել:

Գրավադրում

Բանկում գրավադրված է Խմբի արժեթղթեր՝ հասարակ անվանական բաժնետոմսեր 11,286 /տասնմեկ հազար երկու հարյուր ութսունվեց/ հատ:

Զբաղիված շահույթ

Խումբն իրավունք ունի տարեկան մեկ անգամ իրականացնել իր շահույթի բաշխում բաժնետերերի միջև: Շահույթի բաշխման մասին որոշումն ընդունվում է ընդհանուր ժողովի կողմից: Բաշխման ենթակա շահույթը բաշխվում է բաժնետերերի միջև՝ ըստ կանոնադրական կապիտալում նրանց բաժնեմասերի չափերի:

Պահուստային կապիտալ

Խմբում ստեղծվում է պահուստային կապիտալ (հիմնադրամ)՝ ոչ պակաս կանոնադրական կապիտալի 15 տոկոսից: Եթե պահուստային կապիտալը կազմում է կանոնադրությամբ սահմանված չափից ավելի փոքր մեծություն, ապա հատկացումներն այդ կապիտալին կատարվում են շահույթից՝ առնվազն 5 տոկոսի չափով, ինչպես նաև Խմբի նոր արժեթղթերի թողարկման արժեքի և դրանց անվանական արժեքի միջև եղած տարբերությունից ստացվող միջոցներից:

Պահուստային կապիտալն օգտագործվում է Խմբի կորուստները ծածկելու, ինչպես նաև Խմբի պարտատոմսերը մարելու և բաժնետոմսերը հետ գնելու համար, եթե Խմբի շահույթը և այլ միջոցները դրա համար չեն բավարարում: Պահուստային կապիտալը չի կարող օգտագործվել այլ նպատակների համար:

Խումբը, կանոնադրությամբ սահմանված կարգով, ստեղծել է պահուստային կապիտալ, որը կազմում է 60,580 հազար դրամ: Հաշվետու տարում պահուստային կապիտալի փոփոխություն տեղի չի ունեցել:

14. Վարկեր

‘000 դրամ	Տոկոսա- դրույք	Մարման ժամկետ	Մնացորդ 31.12.2019թ.	Մնացորդ 31.12.2018թ.
Ընդամենը ընթացիկ վարկեր, այդ թվում՝			248	251,615
ՀՀ դրամով վարկեր	10,5%	11/03/19	-	250,000
Հաշվեգրված տոկոսներ	10,5%	11/03/19	-	1,435
Երաշխիքի գծով պարտավորություն			248	180

Գրավադրում

Վարկային պայմանագրերի շրջանակներում գրավադրված է ընկերության վարչական շենքը, ինչպես նաև Խմբի արժեթղթերը՝ հասարակ անվանական բաժնետոմսեր 11,286 /տասնմեկ հազար երկու հարյուր ութսունվեց/ հատ:

15. Փոխառություններ

‘000 դրամ	Մնացորդ 31.12.2019թ.	Մնացորդ 31.12.2018թ.
Ընդամենը, այդ թվում՝	5,000	56,000
└ կարճաժամկետ փոխառություններ, որից՝	5,000	56,000
կապակցված կողմերի գծով՝	5,000	56,000

Փոխառությունները ստացվել են անտոկոս:

16. Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր

‘000 դրամ	Մնացորդ 31.12.2019թ.	Մնացորդ 31.12.2018թ.
Ընդամենը, այդ թվում՝	168,411	96,001
└ նյութերի ձեռքբերումից	109,803	13
└ ծառայությունների ձեռքբերումից	58,608	95,948
└ հիմնական միջոցների ձեռքբերումից	-	40

Առևտրային կրեդիտորական պարտքերը տոկոսային չեն և, որպես կանոն, մարվում են 30 օրվա ընթացքում:

17. Այլ հարկեր և պարտադիր վճարներ

‘000 դրամ	Մնացորդ 31.12.2019թ.		Մնացորդ 31.12.2018թ.	
	կանխավճար	պարտա- վորություն	կանխավճար	պարտա- վորություն
Ընդամենը, այդ թվում՝	1,623	182,231	805	151,130
└ ԱԱՀ	-	147,356	-	117,668
└ եկամտային հարկ	-	32,459	-	31,831

18. Աշխատավարձի և այլ կարճաժամկետ հատուցումների գծով պարտավորություն

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2019թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	119,366	121,545
┐ աշխատավարձի գծով	63,489	43,826
┐ կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների գծով	55,877	77,719

19. Շահաբաժնի գծով պարտավորություն

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2017թ.</i>	<i>Ավելա- ցում</i>	<i>Նվազե- ցում</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>	<i>Ավելա- ցում</i>	<i>Նվազե- ցում</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2019թ.</i>
Ընդամենը	63,830	306,961	(125,862)	244,929	153,537	(316,951)	81,515

Հաշվետու տարում հայտարարվել է 153,390 հազար դրամ շահաբաժին և կատարվել է 145 հազար դրամ դուրս գրված շահաբաժնի պարտավորության վերականգնում: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող հայտարարված շահաբաժինը կազմել է 7,5 հազար դրամ (ծանոթ. 25):

20. Այլ պարտավորություններ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2019թ.</i>	<i>Մնացորդ 31.12.2018թ.</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	16,193	13,664
┐ պարտքեր աշխատակիցներին՝ գործուղումների գծով	11,354	11,601
┐ ապահովագրավճարների գծով	2,596	1,134
┐ գործառնական վարձակալության գծով	200	-

21. Վաճառքներ

<i>‘000 դրամ</i>	<i>2019թ.</i>			<i>2018թ.</i>		
	<i>Հասույթ</i>	<i>Ինքնարժեք</i>	<i>Շահույթ</i>	<i>Հասույթ</i>	<i>Ինքնարժեք</i>	<i>Շահույթ</i>
Ընդամենը, այդ թվում՝	2,932,423	(2,637,987)	294,436	3,812,614	(3,059,137)	753,477
┐ շին. աշխատանք- ների կատարումից, ծառայությունների մատուցումից	2,708,006	(2,452,248)	255,758	3,743,192	(3,008,752)	734,440

22. Այլ եկամուտներ (ծախսեր)

<i>‘000 դրամ</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Այլ եկամուտներ ընդամենը, այդ թվում՝	180,493	60,910
┐ գործառնական վարձակալությունից	19,779	32,253
┐ ՀՄ-ների օտարումից	50,924	26,385
┐ այլ պաշարների վաճառքից	107,073	-

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

‘000 դրամ

Այլ ծախսեր ընդամենը, այդ թվում՝

	2019	2018
	(183,545)	(85,224)
□ անհատույց տրված ակտիվներից	(16,348)	(31,751)
□ ՀՄ-ների օտարումից	(46,928)	(18,824)
□ վնասի փոխհատուցումից	-	(9,450)
□ տույժերից, տուգանքներից	(1,726)	(544)
□ դերիտորական պարտքերի դուրսգրումից	(6,543)	(10,541)
□ այլ պաշարների վաճառքից	(85,327)	-

23. Ֆինանսական եկամուտներ և ֆինանսական ծախսեր

‘000 դրամ

Ֆինանսական եկամուտներ ընդամենը, այդ թվում՝

	2019	2018
□ կապակցված կողմերի գծով	90,577	96,709
Ֆինանսական (տոկոսային) ծախսեր ընդամենը, այդ թվում՝	(18,976)	(16,853)
□ վարկերի և երաշխիքների գծով	(18,976)	(16,853)

Ֆինանսական եկամուտը տրված անտոկոս և տոկոսով փոխառությունների գծով տոկոսային եկամուտն է: Անտոկոս փոխառությունները սկզբնական ճանաչման պահին չափվել են իրական (գեղջված) արժեքով, սկզբնական ճանաչումից հետո՝ ամորտիզացված արժեքով: Արդյունավետ տոկոսադրույքը գնահատվել է 12% (ծանոթ. 8):

24. Շահութահարկ

‘000 դրամ

	2019	2018
□ շահույթ (վնասում) ճանաչված շահութահարկի գումար, այդ թվում՝	33,573	(98,590)
○ ընթացիկ հարկի գծով	(51,432)	(134,571)
○ հետաձգված հարկի գծով	(82,287)	35,981
└ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքում ճանաչված շահութահարկի գումար, այդ թվում՝		
○ հետաձգված հարկի գծով	167,292	-
└ ուղղակիորեն սեփական կապիտալում ճանաչված շահութահարկի գումար, այդ թվում՝		
○ հետաձգված հարկի գծով	144,807	(14,065)

‘000 դրամ

Հարկի գործող միջին դրույքի և

հարկի կիրառվող դրույքի թվային համադրում

	2019	2018
Հարկի կիրառվող դրույք	20%	20%
Շահույթը (վնասը) մինչև հարկումը	(171,968)	595,911
Զնվազեցվող ծախսեր/չհարկվող եկամուտներ	429,128	76,944
Հարկվող շահույթը	257,160	672,855
Ընթացիկ հարկ	51,432	134,571
Հարկի գործող միջին դրույքը	-	23%

Հետաձգված հարկ

‘000 դրամ

	Ծանոթ.	31.12.2019		
		Հաշվեկշռա- յին արժեք	Հարկային բազա	(+) Հարկվող ժամանակվոր տարբերություն (-) Նվազեցվող (հանվող) ժամանակվոր տարբերություն
Հիմնական միջոցներ	7	2,270,406	1,043,046	1,227,360
Տրված փոխառություններ	8	875,369	1,727,944	(852,575)
Աշխատավարձի և այլ կարճ.հատուցումների գծով պարտավորություն Ընդամենը	18	119,366	63,489	(55,877)
				318,908
Հարկի դրույքը				18%
Հետաձգված հարկային պարտավորություն				57,403

‘000 դրամ

	Ծանոթ.	31.12.2018		
		Հաշվեկշռա- յին արժեք	Հարկային բազա	(+) Հարկվող ժամանակվոր տարբերություն (-) Նվազեցվող (հանվող) ժամանակվոր տարբերություն
Հիմնական միջոցներ	7	2,077,785	1,271,908	805,877
Տրված փոխառություններ	8	1,187,645	1,316,186	(128,541)
Աշխատավարձի և այլ կարճ.հատուցումների գծով պարտավորություն Ընդամենը	18	121,545	43,826	(77,719)
				599,617
Հարկի դրույքը				20%
Հետաձգված հարկային պարտավորություն				119,923

«Հիմնական միջոցներ» հոդվածում հարկվող ժամանակավոր տարբերությունը առաջացել է հիմնական միջոցի միավորի՝ իրական արժեքով ներկայացումից և ֆինանսական ու հարկային հաշվառման նպատակներով տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետների կիրառումից:

«Տրված փոխառություններ» հոդվածում նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը առաջացել անտոկոս փոխառությունների գեղչումից: Ընդ որում՝ փոխառությունների սկզբնական չափման ժամանակ առաջացած հարկային հետևանքը (հետաձգված հարկային ակտիվը) ճանաչվել է սեփական կապիտալում:

«Աշխատավարձի և այլ կաճրաժամկետ հատուցումների գծով պարտավորություն» հոդվածում ժամանակավոր տարբերությունը առաջացել է աշխատակիցների կուտակվող փոխհատուցելի բացակայությունների գծով:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

Չկան որևէ նվազեցվող (հանվող) ժամանակավոր տարբերություններ, չօգտագործված հարկային վնասներ և չօգտագործված հարկային գեղչեր, որոնց համար ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում չի ճանաչվել որևէ հետաձգված հարկային ակտիվ:

25. Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող շահույթ

Խումբը ունի միայն սովորական բաժնետոմսեր՝ 20,452 հատ: Նոսրացման հետևանք ունեցող ֆինանսական գործիքներ չկան: Մեկ բաժնետոմսին բաժին ընկնող բազային և նոսրացված շահույթները հաշվարկելիս որպես համարիչ օգտագործված գումարը և մայր կազմակերպությանը վերագրվող շահույթը, ինչպես նաև որպես հայտարար օգտագործված սովորական բաժնետոմսերի կշռված միջին թիվը և այս հայտարարների համադրումը միմյանց հետ նույնն են, քանի որ Խումբը չունի չվերահսկող բաժնեմաս:

26. Շահույթում կամ վնասում ճանաչված ծախսերի բաժանումը (վերլուծումը)՝ ծախսերի ըստ բնույթի դասակարգմամբ

<i>000 դրամ</i>	<i>Ծանոթ.</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Հասույթ	21	2,932,423	3,812,614
Գործառնական այլ եկամուտներ		180,493	60,910
Պատրաստի արտադրանքի և անավարտ արտադրանքի փոփոխություններ		(14,075)	(20,107)
Օգտագործված հումք և նյութեր		(1,079,148)	(954,863)
Աշխատավարձ և կարճ. այլ հատուցումներ		(804,394)	(858,955)
ՀՄ-ների մաշվածություն		(515,599)	(523,743)
ՈՆԱ-ների ամորտիզացիա		(1,229)	(1,275)
Ենթակապալ (աշխատանքներ, ծառայություններ)		(289,708)	(443,117)
Այլ ծախսեր		(447,931)	(560,549)
Գործառնական շահույթ		39,170	510,915
Ֆինանսական եկամուտներ	23	96,204	102,608
Ֆինանսական ծախսեր	23	(18,976)	(16,853)
Հինական միջոցների վերագնահատումից կորուստներ		(288,509)	-
Փոխարժեքային տարբերությունից օգուտ (վնաս)		143	(759)
Շահույթը (վնասը) մինչև հարկումը		(171,968)	595,911
Շահութահարկի գծով ծախս (փոխհատուցում)	24	33,573	(98,590)
Զուտ շահույթ (վնաս)		(138,395)	497,321

27. Ֆինանսական ռիսկերի կառավարման նպատակները և քաղաքականությունը

Խմբի հիմնական ֆինանսական պարտավորությունները ներառում են վարկերը, առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերը: Ֆինանսական պարտավորությունների հիմնական նպատակն է Խմբի գործառնականությունների ֆինանսավորումը: Խումբը ունի տրված փոխառություններ, առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր, դրամական միջոցներ:

Խումբը ենթարկվում է պարտքային, իրացվելիության և շուկայական ռիսկերի: Խմբի ղեկավարությունը վերահսկում է այդ ռիսկերի կառավարման գործընթացը: Խումբը չի հեջավորում իր ենթարկվածությունը այդ ռիսկերին:

Պարտքային ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի մի կողմը իր պարտականությունների չկատարմամբ մյուս կողմի համար կառաջացնի ֆինանսական կորուստ: Խումբը ենթարկվում է պարտքային ռիսկին՝

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

կապված գործառնական գործունեության (հիմնականում առևտրային դեբիտորական պարտքեր) և ներդրումային գործունեության (տրված փոխառություններ) հետ:

Վաճառքների գծով պարտքային ռիսկի կառավարումն իրականացվում է հաշվապահության կողմից: Դեբիտորական պարտքերի գծով իրականացվում է կանոնավոր մոնիտորինգ: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ իրականացվում է բոլոր գնորդների համար արժեզրկման (անհավաքագրելիության) ստուգում՝ անհատական հիմունքով: Հաշվարկները սահմանվում են անցյալում փաստացի կրած վնասների հիման վրա: Պարտքերի համար ապահովություն չի պահանջվում: Պարտքային ռիսկին առավելագույն ենթարկվածությունը ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքն է հաշվետու ամսաթվի դրությամբ: Առևտրային դեբիտորական պարտքերի ռիսկի համակենտրոնացումը գնահատվում է ցածր:

ՀՀ առևտրային բանկերը Խմբին տրամադրել են 137,000 հազար դրամի երաշխիք՝ ի ապահովումն «Խոսրով և Վեդի գետերի ջրառի հանգույցների նախագծման և կառուցման» աշխատանքների իրականացման համար: 2018թ. դեկտեմբերի 26-ին տրամադրված երաշխիքը գործում է մինչև 2020թ. հոկտեմբերի 1-ը:

Իրացվելիության ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ Խումբը դժվարություններ կունենա իր պարտականությունները կատարելիս, որոնք մարվելու են դրամական միջոց կամ այլ ֆինանսական ակտիվ տրամադրելով: Խումբը իրականացնում է դրամական միջոցների դեֆիցիտի ռիսկի նկատմամբ վերահսկողություն՝ օգտագործելով շարունակական իրացվելիությունը պլանավորելու գործիքը: Խմբի նպատակն է պահպանել ֆինանսավորման շարունակականության և ճկունության միջև հավասարակշռությունը՝ բանկային օվերդրաֆոնների, վարկերի և ապառիկով պաշարների գնման պայմանագրերի օգտագործման միջոցով:

Բոլոր ֆինանսական պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները հավասար են չգեղջված պայմանագրային վճարումներին, բացառությամբ ստացված անտոկոս փոխառությունների:

Ստորև ներկայացված է ֆինանսական պարտավորությունների մարման վերաբերյալ ամփոփ տեղեկատվություն՝ հիմնված չգեղջված պայմանագրային վճարումների վրա:

‘000 դրամ

31.12.2019թ.	Ցպահանջ	մինչև 1 տարի	1-ից 5 տարի	Ընդամենը
Վարկեր		248	-	248
ՀՀ դրամ		248	-	248
Փոխառություններ		5,000	-	5,000
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր		168,411	-	168,411
Շահաբաժինների գծով պարտավորություններ		81,515	-	81,515
Այլ պարտավորություններ		317,790	-	317,790

‘000 դրամ

31.12.2018թ.	Ցպահանջ	մինչև 1 տարի	1-ից 5 տարի	Ընդամենը
Վարկեր		251,615	-	251,615
ՀՀ դրամ		251,615	-	251,615
Փոխառություններ		56,000	-	56,000
Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր		96,001	-	96,001
Շահաբաժինների գծով պարտավորություններ		244,929	-	244,929
Այլ պարտավորություններ		286,765	-	286,765

Շուկայական ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն շուկայական գների փոփոխությունների հետևանքով: Շուկայական ռիսկը ներառում է երեք տեսակի ռիսկ՝ արժույթային ռիսկ, տոկոսադրույքային ռիսկ և այլ գնային ռիսկ: Շուկայական ռիսկին ենթարկվող ֆինանսական գործիքները ներառում են վարկերը և փոխառությունները, գնումների գծով կրեդիտորական պարտքերը, ֆինանսական երաշխավորության պայմանագրերը, վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերը, դրամական միջոցները:

Արժույթային ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխությունների հետևանքով: Արտարժույթի փոխարժեքների փոփոխության ռիսկին ենթարկվում է արտարժույթով վարկերը, գնումների գծով կրեդիտորական պարտքերը և վաճառքների գծով դեբիտորական պարտքերը: Արժույթները, որոնք հիմնականում առաջացնում են նման ռիսկ, հետևյալն են՝ ԱՄՆ դոլար, Եվրո, ՌԴ:

Խումբը հաշվետու տարում չունի արտարժույթով գնանշված ֆինանսական գործիքներ:

<i>Հոդված</i>	<i>USD</i>		<i>EUR</i>		<i>RUB</i>	
	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>	<i>2019</i>	<i>2018</i>
Ընթացիկ ակտիվներ						
Կանխավճար պաշարների և ծառայությունների համար	65	40,000	6,491	-	37,451	194
Ընթացիկ պարտավորություններ						
Կրեդիտորական պարտքեր գնումների գծով	179,348	-	-	-	-	10,000
Զուտ հաշվեկշիռ	(179,283)	40,000	6,491	-	37,451	(9,806)

Խմբի քաղաքականության համաձայն՝ տարեվերջին արտարժույթով ֆինանսական պարտավորությունների և ակտիվների տարբերության զուտ մնացորդը չպետք է գերազանցի տարվա հասույթի 20%-ը:

Տոկոսադրույքային ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն՝ շուկայական տոկոսադրույքների փոփոխությունների հետևանքով: Տոկոսադրույքի փոփոխությունները գլխավորապես ազդում են վարկերի վրա՝ փոփոխելով նրանց իրական արժեքը: Ստացված վարկերը ֆիքսված տոկոսադրույքով են:

Տոկոսադրույքների փոփոխությունների զգայունության վերլուծության շրջանակներում բազիսային միավորներում փոփոխությունների վերաբերյալ ենթադրությունները հիմնված են տվյալ պահին շուկայում դիտարկվող վիճակի հիման վրա, ինչը բնորոշում է նախորդ տարիների հետ համեմատած նշանակալի փոփոխականությունը:

Այլ գնային ռիսկ

Այն բանի ռիսկն է, որ ֆինանսական գործիքի իրական արժեքը կամ ապագա դրամական հոսքերը կտատանվեն շուկայական գների փոփոխությունների (բացի տոկոսադրույքային ռիսկից և արժույթային ռիսկից առաջացողներից) արդյունքում, անկախ այն բանից, թե այդ փոփոխությունները պայմանավորված են առանձին ֆինանսական գործիքին կամ դրա թողարկողին հատուկ գործոններով, թե շուկայում շրջանառվող բոլոր նմանատիպ ֆինանսական գործիքների վրա ազդող գործոններով:

Այլ գնային ռիսկերի ազդեցությունը էական չէ:

Մեփական կապիտալի կառավարում

Մեփական կապիտալը ներառում է բաժնետերերին վերագրելի կապիտալը՝ այդ թվում բաժնետերերին ու նրանց կողմից վերահսկվող կազմակերպություններին տրված ու ստացված անտոկոս

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ

կամ շուկայականից ցածր տոկոսադրույքով փոխառությունների սկզբնական չափումից առաջացած գուտ արդյունքը (ծանոթ. 13):

Սեփական կապիտալի կառավարման հիմնական նպատակն է սեփական կապիտալի վարկունակության կայունության և ֆինանսական ցուցանիշների համապատասխան մակարդակի պահպանումն է՝ Խմբի գործունեության աջակցության և բաժնետերերի շահույթը մաքսիմալացնելու նպատակով:

Խումբը կառավարում է իր կապիտալի կառուցվածքը և կատարում է ճշգրտումներ՝ տնտեսական պայմանների փոփոխություններին համապատասխան: Խմբի սեփական կապիտալի կառուցվածքը պահպանելու կամ կարգավորելու նպատակով Խումբը սահմանում է վճարվող շահաբաժինների գումարը կամ կարող է թողարկել նոր բաժնետոմսեր:

28. Կապակցված կողմերի բացահայտումներԿապակցված կողմերի փոխհարաբերությունների բնույթը

Անվանումը	Բնույթը	
Վերահսկող	Պարույր Հակոբյան՝ խոշոր բաժնետեր (55.79%)	
Դուստր կազմակերպություն	«Արփա-Սևան նախագիծ» ՓԲԸ՝ 100% բաժնեմասով	
<u>Կապակցված կողմերի հետ գործարքներ</u>		
<u>Դուստր կազմակերպություն</u>		
‘000 դրամ	Դեբ. պարտքեր գործառնական վարձակալության գծով	Կրեդ. պարտքեր ստացված ծառայությունների գծով
Մնացորդ 31.12.2017թ.	-	-
Ավելացում	1,546	4,778
Նվազեցում	1,546	4,778
Մնացորդ 31.12.2018թ.	-	-
Ավելացում	-	-
Նվազեցում	-	-
Մնացորդ 31.12.2019թ.	-	-

Այլ կապակցված կողմեր

‘000 դրամ	Տրված փոխառություններ	Առևտրական և այլ դեբիտորական պարտքեր	Առևտրական և այլ կրեդիտորական պարտքեր	Ստացված փոխառություններ	Տրված կանխավճար պաշարների և ծառայությունների համար
Ծանոթ.	8	10	16	15	
Մնացորդ 31.12.2018թ.	1,206,928	593,664	81,902	56,000	35,752
Ավելացում	611,667	55,163	345,923	16,000	289,725
Նվազեցում	(202,989)	(387,601)	(384,874)	(67,000)	(77,942)
Մնացորդ 31.12.2019թ.	1,615,606	261,226	42,951	5,000	247,535

Կապակցված կողմերին տրված անտոկոս փոխառությունները գեղչվել են 12% տոկոսադրույքով:

Առանցքային կառավարչական անձնակազմին հատուցումներ

Առանցքային կառավարչական անձնակազմին (3 անձ) կարճաժամկետ հատուցումները (աշխատավարձ) 2019թ. կազմել է 41,297 հազար դրամ և 2018թ.՝ 36,084 հազար դրամ: Առանցքային կառավարչական անձնակազմին այլ հատուցումներ չեն եղել:

29. Պայմանականություններ

Բիզնես միջավայր

Հայաստանի Հանրապետությունը գտնվում է քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունների փուլում: Չկան բիզնեսի և վերահսկողական այնպիսի զարգացած ենթակառուցվածքներ, ինչպիսիք կան ավելի հասուն շուկայական տնտեսություններում: Ավելին, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել ֆինանսական շուկաների գործունեությունը և վերջիններս ոչ միշտ են ճիշտ արտացոլում ֆինանսական գործիքների արժեքը: Հետագա տնտեսական աճի հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է և տարածաշրջանային անկայունությունը: Աղքատության մակարդակը շարունակում է բարձր մնալ, ինչն ազդում է համընդհանուր գնողունակության և պահանջարկի վրա:

Ապահովագրություն

ՀՀ-ում ապահովագրության ոլորտը գտնվում է զարգացման փուլում: Ներմուծվում են զարգացած երկրներում վաղուց կիրառելի ապահովագրական գործիքներ:

Հաշվետու տարվա վերջի դրությամբ Խումբը իրականացրել է ավտոտրանսպորտային միջոցների օգտագործումից բխող պատասխանատվության պարտադիր ապահովագրություն (ԱՊՊԱ):

Քանի դեռ չի իրականացված ակտիվների ամբողջական ապահովագրություն, առկա է ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է ունենալ բացասական ազդեցություն Խմբի ֆինանսական վիճակի և ֆինանսական արդյունքների վրա:

Ղատական հայցեր

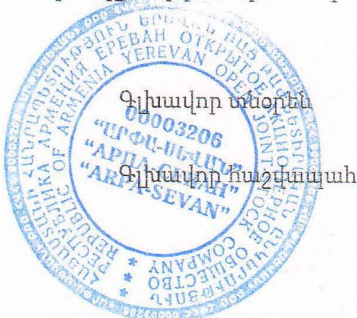
2019թ. դեկտեմբերի 31-ի և սույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին վավերացման ամսաթվի դրությամբ Խմբի դեմ հարուցված դատական հայցեր չկան:

30. Հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող դեպքեր

Ճշգրտող դեպքեր կամ էական չճշգրտող դեպքեր տեղի չեն ունեցել հաշվետու ամսաթվից (31.12.2019թ) հետո մինչև վավերացման ամսաթիվը (16.03.2020թ.) ընկած ժամանակահատվածում:

31. Ֆինանսական հաշվետվությունների վավերացում

Ֆինանսական հաշվետվությունները ստորագրվել են հրապարակման համար 2020թ. մարտի 16-ին՝ գլխավոր տնօրեն Պարույր Հակոբյանի և գլխավոր հաշվապահ Սեդա Փարսյանի կողմից:

Պարույր Հակոբյան

Սեդա Փարսյան